EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 10.6.2009
COM(2009) 262 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa pilsoņu interesēs

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa pilsoņu interesēs

Lielāka brīvība drošākā vidē

1. IEVADS

Pilsoņi vēlas dzīvot labklājīgā un mierīgā Eiropas Savienībā, kurā tiek ievērotas viņu tiesības un aizsargāta viņu drošība. Viņi vēlas ceļot brīvi un izvēlēties uz laiku vai pastāvīgi dzīvot kādā citā Eiropas Savienības valstī, lai studētu, strādātu, dibinātu ģimeni, izveidotu uzņēmumu vai būtu pensijā. Tomēr viņi ir norūpējušies, redzot, ka stabilitātes un drošības situāciju, kas šajos pēdējos gados dominēja Eiropā, apdraud pasaules mēroga krīzes un notikumi.

Ekonomiskajām un politiskajām grūtībām, ar kurām saskaras pasaule un jo īpaši Eiropas Savienība, kā arī kompleksiem nākotnes uzdevumiem nepieciešami visaptveroši un ilgtspējīgi risinājumi. Pasaulē, kurā mobilitāte attīstās planētas līmenī, Eiropas pilsoņiem ir tiesības sagaidīt efektīvu un atbildīgu rīcību Eiropas līmenī šajās jomās, kas viņus skar tik tieši.

Virzībā uz pilsoņu Eiropu brīvības, drošības un tiesiskuma telpā

Brīvība, drošība un tiesiskums ir pamata vērtības, kas veido Eiropas sabiedrības modeļa galvenās sastāvdaļas. Tās veido vienu no Eiropas integrācijas modeļa stūrakmeņiem. Eiropas Savienība saviem pilsoņiem jau ir izveidojusi vienoto tirgu, Ekonomikas un monetāro savienību un spēju stāties pretī pasaules mēroga politiskajiem un ekonomiskajiem izaicinājumiem. Eiropas Savienība ir sasniegusi ievērojamu progresu brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveidē; pilsoņa iekļaušanai šā projekta centrā ir jābūt pašreizējai prioritātei.

Ir sasniegts ievērojams progress

Ar Māstrihtas līgumu Eiropas Savienības satvarā tika ieviesti tieslietu un iekšlietu jautājumi, kas līdz tam brīdim tika izskatīti tikai starpvaldību līmenī. Kopš tā laika dalībvalstu integrācijas pakāpe attiecībā uz šiem jautājumiem, kā arī Eiropas Parlamenta un Eiropas Kopienu Tiesas nozīme turpina palielināties. Tamperes un Hāgas programma deva nozīmīgu politisko impulsu, lai konsolidētu šīs pilsoņiem būtiskās politikas jomas.

Pēdējos desmit gados ir gūti vairāki panākumi.

– Robežkontroles atcelšana uz iekšējām robežām Šengenas zonā tagad ļauj vairāk nekā 400 miljoniem pilsoņu no divdesmit piecām valstīm ceļot no Ibērijas pussalas līdz Baltijas valstīm un no Grieķijas līdz Somijai bez robežkontroles. Eiropas Savienības ārējo robežu pārvaldība notiek saskaņotākā veidā, jo īpaši pēc tam, kad tika izveidota un sāka darboties aģentūra *Frontex*.

– Ir izveidoti pamati kopējai imigrācijas politikai. Tie jo īpaši ietver standartu noteikšanu, kas nodrošina lielāku taisnīgumu un paredzamību attiecībā uz legālo imigrāciju, kopīgu darba programmu, lai veicinātu integrāciju Eiropas sabiedrībās, kā arī pastiprinātu rīcību pret nelegālo imigrāciju un cilvēku tirdzniecību. Tika ieviestas arī partnerības ar trešām valstīm, lai organizēti pārvaldītu ar migrāciju saistītos jautājumus.

– Ir ieviesti pamati kopējai Eiropas patvēruma sistēmai tiem cilvēkiem, kuriem nepieciešama starptautiskā aizsardzība, tostarp arī darbības līmenī, izveidojot Patvēruma atbalsta biroju. Veiksmīgi ir izstrādāta kopējā vīzu politika, palielinot pārredzamību, kā arī tiesisko noteiktību visām iesaistītajām personām.

– Ir veicināts paaugstināts uzticēšanās līmenis starp valstu iestādēm. Krimināllietās jo īpaši tika uzlabota informācijas apmaiņa. Piemēram, policijas iestādes var no citas dalībvalsts bez lieliem šķēršļiem iegūt informāciju, ja tāda ir pieejama.

– Eiropas apcietināšanas orderis, kas arī ievērojami samazināja noziedznieku izdošanai veicamās darbības, samazināja procedūras termiņus no viena gada uz laikposmu no vienpadsmit dienām līdz sešām nedēļām.

– Ir veikti centieni, lai apkarotu terorismu un organizēto noziedzību, tostarp kibernoziedzību, kā arī lai aizsargātu kritiskās infrastruktūras.

– Ir sasniegts progress arī civillietu un komerclietu jomā. Eiropas Savienības pilsoņu rīcībā ir vienkāršāki un ātrāki līdzekļi, lai izteiktu prasības pret parādniekiem pārrobežu situācijās. Ir izveidoti kopēji noteikumi par civiltiesiskajai atbildībai un līgumiem piemērojamajiem tiesību aktiem. Ir uzlabota bērnu tiesību aizsardzība, jo īpaši, lai nodrošinātu to, ka viņi var saglabāt regulārus kontaktus ar viņu vecākiem šķiršanās gadījumā, un lai izvairītos no bērnu nolaupīšanas Eiropas Savienībā.

Tomēr dažos aspektos progress ir bijis lēnāks un nevienmērīgs

Dažās jomās progress ir bijis salīdzinoši lēns, jo īpaši krimināltiesību un ģimenes tiesību jomā. Šī relatīvi lēnā virzība ir saistīta ar to, ka šajās politikas jomās ir nepieciešama vienprātība Padomē, un tas bieži izraisa garas diskusijas, kas dod tikai nelielu pozitīvu rezultātu, vai tiek pieņemti instrumenti, kas varētu būt plašaka mēroga.

Papildu uzdevums ir saistīts ar tiesību aktu efektīvas īstenošanas nodrošināšanu. Jo īpaši krimināltiesību jomā Eiropas Kopienu Tiesas kompetence ir ierobežota un Komisija nevar uzsākt pārkāpuma procedūras. Tā rezultātā rodas ievērojami kavējumi ES standartu transponēšanā valsts līmenī, tiem piešķirot diezgan „virtuālu" raksturu.

Papildus pastāvošo procedurālo un institucionālo šķēršļu pārvarēšanai vēl ir jāveic citi lieli darbi. Civillietās un komerclietās joprojām vēl šobrīd pastāv starpposma procedūras, kas rada šķēršļus brīvai spriedumu apritei Eiropā, piemēram, apstrīdētu parādsaistību gadījumā. Pilsoņu un uzņēmumu aizsardzība konflikta gadījumā ar pusēm, kuras atrodas trešās valstīs, ir nepilnīga. Pastāv apstākļi saistībā ar pilsoņu ģimenes stāvokļa apliecību atzīšanu ārpus valsts robežām. Direktīvas par personu brīvu pārvietošanos īstenošana visās dalībvalstīs vēl nav pilnīga. Krimināltiesību jomā turpina pastāvēt atšķirības attiecībā uz personu aizsardzības līmeni tiesas procedūrās. Šajā laikposmā vēl nav bijis iespējams pieņemt obligātās procesuālās garantijas krimināltiesību jomā. No otras puses, informācijas apmaiņa starp valstu

iestādēm par sodītām personām nav pilnībā efektīva. Turklāt darbības līmenī policijas rīcība ārpus valsts robežām saskaras ar vairākiem šķēršļiem.

Turpmākie uzdevumi

Mērķis ir nodrošināt vislabākos iespējamos pakalpojumus pilsoņiem. Pieaugošā Eiropas Savienības, kas sastāv no 27 vai vairāk dalībvalstīm, dažādība ir jāatspoguļo veidā, kā tiek pārvaldītas brīvības, drošības un tiesiskuma jomas. Tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Eiropas Savienībā šobrīd ir 500 miljoniem personu. Līdz ar to ir palielinājies to personīgo un komerciālo situāciju skaits, kurām ir starpvalstu raksturs. Turklāt migrācijas radītais spiediens, jo īpaši uz Eiropas Savienības dienvidu robežām, ir ievērojami palielinājies.

Turpmāk minētie piemēri atspoguļo dažados nākotnes uzdevumus.

– Vairāk nekā 8 miljoni Eiropas iedzīvotāju šobrīd izmanto savas tiesības dzīvot viņu izvēlētā dalībvalstī, un šī tendence nākotnē pastiprināsies. Tomēr pilsoņi joprojām saskaras ar vairākiem šķēršļiem šo tiesību īstenošanā, kaut arī tās ir Eiropas pilsonības svarīga izpausme.

– Civiltiesību jautājumi kļūs arvien nozīmīgāki. Jau tagad Eiropas Savienībā katram desmitajam mantojuma gadījumam ir starptautisks raksturs.

– Kibernoziedzībai nav robežu, un tā pastāvīgi attīstās. 2008. gadā tika atrastas 1500 komerciālas un nekomerciālas bērnu pornogrāfiju saturošas tīmekļa vietnes.

– Terorisms joprojām ir drauds Eiropas Savienībai. 2007. gadā notika apmēram 600 teroristu uzbrukumi (neizdevušies, novērsti vai īstenoti) vienpadsmit Eiropas Savienības dalībvalstīs.

– 1636 robežpunkti ir norādīti kā iebraukšanas vietas Eiropas Savienības teritorijā, un 2006. gadā bija apmēram 900 miljoni robežas šķērsošanas gadījumu. Atvērtā pasaulē, kurā cilvēku mobilitāte palielinās, Eiropas Savienības ārējo robežu efektīva pārvaldība ir svarīgs uzdevums.

– 2006. gadā Eiropas Savienībā tika reģistrēti 18,5 miljoni trešo valstu valstspiederīgie, proti, 3,8 % no kopējā iedzīvotāju skaita. Paredzams, ka migrācijas spiediens palielināsies. Tas ir saistīts ar iedzīvotāju skaita pieaugumu un nabadzību vairākās izcelsmes valstīs, kā arī ar Eiropas iedzīvotāju novecošanu. Laikposmā no 2008. gada līdz 2060. gadam darbaspējīgu personu skaits varētu samazināties par 15 % jeb par apmēram 50 miljoniem personu.

– Saskaņā ar provizoriskiem aprēķiniem Eiropas Savienībā dzīvo apmēram 8 miljoni nelegālu imigrantu, daļa no viņiem ir nodarbināti ēnu ekonomikā. Nākamajos gados būtiski jautājumi ir saistīti ar risinājuma meklēšanu attiecībā uz faktoriem, kas piesaista nelegālo imigrāciju, un ar to, lai padarītu efektīvu nelegālās migrācijas apkarošanas politiku.

– Neatkarīgi no tā, ka pastāv kopējā patvēruma sistēma, vēl ir jāsasniedz lielāka vienādība patvēruma pieprasījumu apstrādē dalībvalstīs, jo pašreiz atzīšanas līmeņi ir ļoti dažādi. 2007. gadā ar 25 % pirmās instances lēmumiem tika piešķirts

aizsardzības statuss (bēglis vai subsidiāra aizsardzība). Šis skaitlis ietver nozīmīgas atšķirības: dažas dalībvalstis aizsardzību atzīst tikai ļoti retos gadījumos, savukārt citās valstīs atzīšanas līmenis ir tuvu 50 %.

Jauna daudzgadu programma

Eiropas Savienībai nepieciešams izstrādāt jaunu daudzgadu programmu, kas, ņemot vērā sasniegto progresu un gūstot pieredzi no pašreizējiem vājajiem punktiem, virzās uz nākotni ar tālejošiem mērķiem. Šajā programmā būtu jānosaka prioritātes nākamajiem pieciem gadiem, lai rastu risinājumus turpmākajiem uzdevumiem un lai pilsoņiem būtu jūtamākas brīvības, drošības un tiesiskuma telpas sniegtās priekšrocības.

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpas veidošana nenotiek bez spēcīgas ārējās dimensijas, kas ir atbilstoša Eiropas Savienības ārējai politikai un kurai ir jāsniedz ieguldījums mūsu vērtību izpaušanā, tās veicinot, ievērojot starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā. Nevienu no mērķiem, kas noteikti saistībā ar šo telpu, nevarēs sasniegt, ja netiks efektīvi īstenoti piemēroti ārējās politikas instrumenti. Savukārt, uzsākot darbību ar trešām valstīm partnerattiecību veidā un starptautiskajām organizācijām tieslietu un iekšlietu jomā, Eiropas Savienība stiprina savas ārpolitikas efektivitāti.

Politiskās prioritātes

Jaunās programmas centrālais temats būs **„Pilsoņu Eiropas veidošana”**. Jebkuras turpmākās rīcības centrā būs pilsonis, un tajā būs jāņem vērā šādas galvenās prioritātes.

1. ***Pilsoņu tiesību veicināšana – tiesību Eiropa***. Brīvības, drošības un tiesiskuma telpai vispirms ir jābūt vienotai pamattiesību aizsardzības telpai, kurā cilvēka un cilvēka cieņas ievērošana, kā arī citu Pamattiesību hartā minēto tiesību ievērošana ir galvenā vērtība. Tas attiecas, piemēram, uz šo brīvību īstenošanas un pilsoņa privātās telpas saglabāšanu ārpus valsts robežām, sevišķi aizsargājot viņa personas datus; uz mazāk aizsargāto personu īpašo vajadzību ņemšanu vērā; specifisko tiesību pilnīgas izmantošanas nodrošināšanu, tostarp trešās valstīs.

2. ***Pilsoņu dzīves atvieglošana – tiesiskuma Eiropa.*** Ir jāpadziļina Eiropas tiesiskuma telpas īstenošana, lai novērstu pašreizējo sadrumstalotību. Visupirms ir jāievieš mehānismi, lai atvieglotu personu piekļuvi tiesu iestādēm, lai viņu tiesības tiktu atzītas jebkur Eiropas Savienībā. Līgumu un komercdarbības jomā tas ļaus piedāvāt ekonomikas dalībniekiem līdzekļus, kas nepieciešami, lai pilnībā varētu izmantot iekšējā tirgus piedāvātās iespējas. Tāpat vajadzēs uzlabot sadarbību ar tieslietu speciālistiem un mobilizēt līdzekļus, lai novērstu šķēršļus juridisko aktu atzīšanai citās dalībvalstīs.

3. ***Pilsoņu aizsardzība – Eiropa, kas aizsargā.*** Būtu jāattīsta iekšējās drošības stratēģija, lai vēl vairāk uzlabotu drošību Eiropas Savienībā un tādējādi aizsargātu Eiropas pilsoņu dzīvi un neaizskaramību. Rīcības stratēģija attieksies uz sadarbības stiprināšanu policijas un krimināltiesību jomā, kā arī uz lielākiem drošības pasākumiem, lai iekļūtu Eiropas teritorijā.

4. ***Integrētākas sabiedrības veicināšana pilsoņa labā – solidāra Eiropa.*** Tuvākajos gados svarīga prioritāte būs imigrācijas un patvēruma politikas konsolidācija un patiesa īstenošana, kas nodrošina dalībvalstu solidaritāti un partnerību ar trešām valstīm. Tai būtu jāpiedāvā skaidrs un kopējs statuss legālajiem imigrantiem. Būs jāattīsta ciešākas saiknes starp imigrāciju un Eiropas darba tirgus vajadzībām, kā arī mērķtiecīga integrācijas un izglītības politika. Būs jāuzlabo arī nelegālās imigrācijas apkarošanai pieejamo instrumentu efektīva īstenošana. Konsekvence ar Eiropas Savienībās ārējo darbību ir būtiska šo politikas jomu pārvaldībā. Eiropas Savienībai būs arī jāapstiprina savas humānās tradīcijas, dāsni piedāvājot savu aizsardzību visām personām, kurām tā nepieciešama.

Instrumenti

Lai nākamā daudzgadu programma gūtu panākumus, tās īstenošanā ir paredzēta noteiktas **metodes** ievērošana. Šī metode balstīsies uz pieciem galvenajiem elementiem.

i) Pakāpeniski sasniedzot savu pilnīgo attīstību, tieslietu un iekšlietu jomā izstrādātās politikas jomas savstarpēji viena otru atbalsta un stiprina to saskaņotību. Turpmākajos gados tām ir **saskaņoti jāintegrējas citās Eiropas Savienības politikas jomās**.

ii) Lai samazinātu ievērojamo novirzi starp Eiropas līmenī pieņemtajām politikām un normām un to **īstenošanu valsts līmenī**, lielāka uzmanība būtu jāpievērš īstenošanai valsts līmenī. Papildus juridiskajai transponēšanai īstenošana būtu jāpapildina ar konkrētiem atbalsta pasākumiem (piemēram, profesionālo tīklu stiprināšana).

ii) **Eiropas tiesību aktu kvalitātes uzlabošanai** ir joprojām jābūt prioritātei. Eiropas Savienības rīcībai ir jākoncentrējas uz jautājumiem, kuros tā var sniegt piemērotu risinājumu pilsoņa problēmām. Jau priekšlikumu izstrādes laikā ir jādomā par to iespējamo ietekmi uz pilsoņiem un viņu pamattiesībām, ekonomiku, vidi. Lai gan šis tiesību aktu kopums pastāv nesen, tas ir plašs, un sekojošā institucionālā attīstība šajā jomā ir palielinājusi tā sarežģītību. Šī sarežģītība ir viens no iemesliem sastaptajām piemērošanas grūtībām.

iv) Pilsoņi vēlas redzēt Eiropas Savienības rīcības rezultātus. Pieņemto instrumentu un izveidoto aģentūru **novērtēšanas izmantošanas uzlabošana** ir prioritāte.

v) Jābūt pārliecinātiem, ka politiskajām prioritātēm ir piešķirti atbilstoši **finanšu līdzekļi**, kas ļauj tās īstenot un kas tieši atbilst to vajadzībām. Turpmākajiem budžeta instrumentiem būs jāatbilst jaunās daudzgadu programmas politiskajām ambīcijām un jābalstās uz pašreizējo instrumentu efektivitātes novērtējumu.

2. PILSOŅU TIESĪBU VEICINĀŠANA: TIESĪBU EIROPA

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpā cilvēka un cilvēka cieņas ievērošana, kas minēta Pamattiesību hartā, ir būtiska vērtība. Pilsoņi var brīvi pārvietoties un pilnībā izmantot savas tiesības šajā telpā bez iekšējām robežām.

Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā pamattiesību aizsardzības sistēma ir jo īpaši attīstīta. Eiropas Savienība un dalībvalstis var, piemēram, izmantot Pamattiesību aģentūras īpašās zināšanas. **Eiropas Savienības pievienošanās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības**

konvencijai kā politiski spēcīgs simbols papildinās šo aizsardzības sistēmu. Tā veicinās Eiropas Kopienu Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību Tiesas tiesu prakses saskaņotas attīstības turpināšanu.

Eiropas Savienība ir vispārēju kopēju vērtību telpa. Šīs vērtības nav saderīgas ar totalitāru režīmu noziegumiem. Atmiņām par noziegumiem pret cilvēci ir jābūt visiem kopējām, lai būtu iespējama samierināšana. Eiropas Savienībai šajā situācijā ir jābūt koordinatores lomā, ievērojot katrā dalībvalstī pieņemtās procedūras.

Šīs vērtības ir Eiropas pilsonības pamatā, un to ievērošana ir būtisks kritērijs, lai pievienotos Eiropas Savienībai. Eiropas pilsonība papildina valstu pilsonību, to neaizstājot. Tā piešķir Eiropas pilsoņiem īpašas tiesības un pienākumus, kuriem ir jāizpaužas konkrētā un efektīvā veidā.

2.1. Brīvas pārvietošanās tiesību pilnīga izmantošana

Eiropas pilsonība dod Eiropas Savienības pilsoņiem mobilitātes iespējas. Tomēr pilsoņi atduras pret šķēršļiem, kad viņi nolemj dzīvot vai ceļot kādā citā dalībvalstī, kuras pilsoņi viņi nav. Direktīvas par pilsoņu brīvu pārvietošanos efektīva piemērošana ir prioritāte, un Komisija paredz stiprināt direktīvas īstenošanas atbalsta politiku, rūpējoties par to, lai dalībvalstis pareizi transponē un piemēro spēkā esošos noteikumus. Pārvietošanās brīvība nosaka arī pienākumus tiem, kuri šo brīvību izmanto. Komisija izpētīs, kā palīdzēt dalībvalstu iestādēm, lai tās varētu efektīvi cīnīties pret šā Eiropas Savienības pamatprincipa ļaunprātīgu izmantošanu. Komisija publicēs vadlīnijas, lai plašāk izskaidrotu savu politiku šajā jautājumā.

Turklāt ir jāpalīdz pilsoņiem, kad viņi saskaras ar noteiktām administratīvajām vai juridiskajām procedūrām saistībā ar viņu brīvas pārvietošanās tiesību īstenošanu. Tādēļ ir jāievieš sistēma, kas tiem ļauj viegli un bez papildu izmaksām iegūt galvenos civilstāvokļa aktus. Šai sistēmai būs jāļauj pārvarēt iespējamās valodas barjeras un nodrošināt šo dokumentu pierādījuma spēku. Ar laiku būs nepieciešams padziļināti apsvērt civilstāvokļa aktu ietekmes savstarpēju atzīšanu.

2.2. Dzīvošana kopā telpā, kurā tiek cienīta dažādība un aizsargātas mazāk aizsargātās personas

Dažādība ir Eiropas Savienības bagātība; tai ir jāpiedāvā droša vide, kurā tiek ievērotas šīs atšķirības un tiek aizsargātas vismazāk aizsargātās personas.

Ar noteiktību ir jāturpina cīņa pret **diskrimināciju, rasismu, antisemītismu, ksenofobiju un homofobiju**. Eiropas Savienība pilnībā izmantos pastāvošos instrumentus, jo īpaši finanšu programmas. Būs jāpastiprina tiesību aktu, tostarp jaunā Pamatlēmuma par rasismu un ksenofobiju, piemērošanas kontrole.

Bērna tiesības – proti, bērnu interešu primāruma princips, tiesības dzīvot, izdzīvot un attīstīties, bērna viedokļa nediskriminācija un ņemšana vērā – kādas tās apstiprinātas Hartā un ANO Konvencijā par bērna tiesībām, potenciāli attiecas uz visām Eiropas Savienības politikas jomām. Tās ir sistemātiski jāņem vērā. Tādēļ ir jānosaka darbības, kurās Eiropas Savienība var sniegt pievienoto vērtību. Speciāla uzmanība tiks pievērsta bērniem, kuri atrodas īpaši neaizsargātā situācijā, jo īpaši imigrācijas politikas kontekstā (nepilngadīgie bez pieaugušo pavadības, cilvēku tirdzniecības upuri).

Eiropas Savienībai un dalībvalstīm ir pilnībā jāapvieno centieni, lai mazāk aizsargātās iedzīvotāju grupas un jo īpaši **romi** varētu pilnībā iekļauties sabiedrībā, veicinot viņu integrēšanos skolu sistēmā un darba tirgū un cīnoties pret vardarbību, kas varētu tik vērsta pret viņiem. Eiropas Savienība šim nolūkam mērķtiecīgi mobilizēs struktūrfondus un rūpēsies par to, lai pareizi tiktu piemēroti esošie tiesību akti, lai cīnītos pret diskrimināciju, kuras upuri šīs personas varētu būt. Pilsoniskajai sabiedrībai būs īpaša nozīme.

Vispārīgi runājot, ir jāpastiprina **vismazāk aizsargātu personu, no vardarbības cietušu sieviešu un atkarīgu personu aizsardzība, tostarp arī juridiskā aizsardzība**. Finansiāls atbalsts tiks sniegts, jo īpaši izmantojot programmu *Daphne.* Eiropas Savienība veiks pasākumus šajā virzienā arī ārējās politikas ietvaros.

2.3. Personas datu un privātuma aizsardzība

Eiropas Savienībai ir jāatrod risinājums problēmai, ko rada pieaugošā personas datu apmaiņa, pilnībā ievērojot privātuma aizsardzību. Privātuma un personas datu aizsardzības tiesības garantē Harta.

Būtu jāievieš pilnīgs aizsardzības režīms. Eiropas Savienībai ir jānodrošina visaptveroša un atjaunināta rīcība pilsoņa datu aizsardzībai Eiropas Savienībā un saistībā ar tās attiecībām ar trešām valstīm. Tai ir arī jāparedz un jārod risinājums situācijām, kad valsts iestādes, veicot savas likumīgās funkcijas, varētu vajadzības gadījumā noteikt nepieciešamos ierobežojumus šo noteikumu piemērošanai.

Pašreizējā tehnoloģijas attīstība ir ļoti strauja. Tā maina komunikāciju starp personām un publiskajām un privātajām organizācijām. Šajā kontekstā ir nepieciešams atkārtoti apstiprināt dažus principus: apstrādes mērķis, proporcionalitāte un leģitimitāte, saglabāšanas ierobežotais ilgums, drošība un konfidencialitāte, personas tiesību ievērošana un neatkarīgas iestādes kontrole.

Pašreizējais juridiskais satvars nosaka augstu aizsardzības līmeni. Ņemot vērā ātro tehnoloģijas attīstību, varētu būt nepieciešamas **papildu iniciatīvas** – tiesību aktu veidā vai citādā veidā –, lai saglabātu šo principu efektīvu piemērošanu.

Datu aizsardzības principu ievērošana būs arī jānodrošina, izstrādājot piemērotas **jaunās tehnoloģijas**, pateicoties sadarbības uzlabošanai starp publisko un privāto sektoru, jo īpaši pētniecības jomā. Ir jāapsver iespēja ieviest **Eiropas** līmeņa **sertifikāciju** privātumu respektējošām tehnoloģijām, produktiem un pakalpojumiem.

Visbeidzot, efektīva aizsardzība paredz labas zināšanas par tiesībām un esošajiem riskiem (jo īpaši internetā). Jo īpaši būs jāveic vismazāk aizsargāto personu **informēšanas un sensibilizācijas kampaņas**.

Plašākā mērogā raugoties, Eiropas Savienībai ir jāieņem vadošā loma **starptautisko standartu** attiecībā uz personas datu aizsardzību izstrādē un veicināšanā un piemērotu starptautisku divpusēju un daudzpusēju instrumentu noslēgšanā. Darbi, kas veikti kopā ar ASV datu aizsardzības jomā, varētu būt kā atsauce turpmākajiem nolīgumiem.

2.4. Piedalīšanās Eiropas Savienības demokrātiskajā dzīvē

Tiesības balsot un būt kandidātam pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanās citā dalībvalstī, kura nav izcelsmes valsts, ir Eiropas pilsonības politiskā izpausme. Tomēr šo

tiesību reālā izmantošana nav īpaši apmierinoša, un tā ir jāveicina, izmantojot komunikācijas un informācijas kampaņas par tiesībām, kas saistītas ar Eiropas pilsonību.

Domājot par 2014. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām, ir jāpadomā par veicinošiem pasākumiem pilsoņiem: būs jāveicina vērienīga pieeja attiecībā uz vēlēšanu kampaņām, kuras koncentrējas uz patiesām Eiropas mēroga debatēm. Pilsoņiem atvieglojot visas balsošanas darbības un reģistrēšanos vēlēšanu sarakstos, kā arī balsojot 9. maija nedēļā, tiktu veicināta šo mērķu sasniegšana.

Vispārējā ziņā ir jāizskata arī, pamatojoties uz regulāriem ziņojumiem saskaņā ar Līguma noteikumiem[1], kā papildināt pilsoņu, kuri dzīvo citā dalībvalstī, tiesības, lai palielinātu viņu līdzdalību tās dalībvalsts demokrātiskajā dzīvē, kurā viņi dzīvo.

2.5. Aizsardzības saņemšana trešās valstīs

27 dalībvalstis visas ir pārstāvētas ārvalstīs tikai trijās no 166 trešām valstīm. 8,7 % Eiropas pilsoņu jeb septiņi miljoni personu ceļo uz valstīm, kurās viņu valsts nav pārstāvēta.

Jebkuram Eiropas Savienības pilsonim, kurš atrodas trešā valstī, kurā viņa paša dalībvalsts nav pārstāvēta, ir tiesības saņemt jebkuras citas dalībvalsts diplomātisko un konsulāro iestāžu aizsardzību ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem. Šīs pamattiesības, kas ir norādītas līgumos, tomēr nav plaši zināmas un piemērotas. Tātad ir jāveic mērķtiecīgi komunikācijas pasākumi par šīm tiesībām.

Lai konsulārā aizsardzība būtu efektīvāka, ir **jāpastiprina** esošais **koordinācijas un sadarbības satvars**. Šīs reformas trīs galvenie virzieni būs vadītājvalsts koncepcijas precizēšana krīzes situācijām, kopīgu kritēriju noteikšana nepārstāvētas dalībvalsts jēdziena definīcijai un repatriēšanas finansiālo izdevumu segšanas nodrošināšana, balstoties uz esošajiem Kopienas instrumentiem. Turklāt tiks organizētas mācību trauksmes krīzes situāciju gadījumiem.

2.6. Civilās aizsardzības stiprināšana

Kopienu civilās aizsardzības mehānisms ir jāstiprina, atbalstot un papildinot dalībvalstu pasākumus civilās aizsardzības jomā. Lai varētu noteikt kopējus mērķus un pasākumus, ir jāattīsta sadarbība risku analīzes jomā, ietverot reģionālos aspektus. Līdztekus ir jāstiprina Eiropas Savienības reaģēšanas spēja, veiksmīgāk organizējot palīdzības mehānismus un izmantojamo līdzekļu savstarpējo izmantojamību. MIC (Monitoringa un informācijas centrs) ir jākļūst par reālu darbotiesspējīgu centru ar attiecīgām analīzes un plānošanas spējām.

3. PILSOŅU DZĪVES ATVIEGLOŠANAI TIESĪBU UN TIESISKUMA EIROPA

Telpā, kurā ir raksturīga pieaugoša mobilitāte, uz pilsoni orientētas Eiropas tiesiskās telpas attīstīšanai un veicināšanai būtu jābūt prioritātei, atceļot šķēršļus, kas joprojām pastāv viņu tiesību īstenošanai. Tādējādi vienas dalībvalsts tiesas spriedumi bez grūtībām ir jāatzīst un jāizpilda citā dalībvalstī. 27 dalībvalstu tiesu sistēmām būtu jāvar darboties kopā konsekventā un efektīvā veidā, ievērojot valsts tiesu tradīcijas.

Savstarpējas atzīšanas princips ir tiesiskuma Eiropas veidošanas stūrakmens. Iepriekšējo gadu laikā sasniegtais ievērojamais progress tieslietu jomā ir jākonsolidē un ar noteiktību jāīsteno.

---

[1] EKL 22. pants.

Tomēr šie gūtie panākumi nevarēs realizēties, ja netiks pastiprināta savstarpējā uzticēšanās starp personām, kuras darbojas tieslietu jomā.

Lai pilnveidotu tiesiskuma Eiropu, ir nepieciešams, lai Eiropas Savienība noteiktu kopēju standartu pamatu. Tas ir jo īpaši nozīmīgi, lai apkarotu noteikta veida īpaši smagus pārrobežu noziegumus vai lai nodrošinātu Eiropas Savienības politikas efektīvu īstenošanu.

Eiropas tiesiskuma telpai ir jādod cilvēkiem iespēja aizstāvēt savas tiesības jebkur Eiropas Savienībā, veicinot tiesu pieejamību. Šai telpai ir jāpiedāvā ekonomikas dalībniekiem līdzekļi, kas nepieciešami, lai pilnībā varētu izmantot iekšējā tirgus piedāvātās iespējas, jo īpaši šajā ekonomiskās krīzes laikā.

3.1. Savstarpējas atzīšanas īstenošanas turpināšana

Civillietās tiesu spriedumi ir jāizpilda tieši un bez jebkāda cita starpposma pasākuma. Tātad **vajadzēs vispārējā veidā atcelt *exequatur* procedūru** attiecībā uz spriedumiem civillietās un komerclietās, kas vēl pārāk bieži ir nepieciešama, lai īstenotu citās dalībvalstīs pieņemtus spriedumus. Šajā nolūkā būs nepieciešama iepriekšēja tiesību kolīzijas normu saskaņošana minētajās jomās.

Turklāt savstarpējā atzīšana varētu tikt attiecināta arī uz **jomām, kuras vēl nav aptvertas** un ir būtiskas ikdienas dzīvē, piemēram, mantojumi un testamenti, īpašumtiesības, kas izriet no laulības attiecībām, pāru šķiršanās mantiskās sekas.

Vispārēji pieņemtajiem instrumentiem būs jātiek apkopotiem tiesu iestāžu sadarbības civillietās kodeksā, lai atvieglotu to īstenošanu.

Krimināllietās savstarpējas atzīšanas princips ir jāpiemēro visos procedūras posmos. Ir sasniegts ievērojams progress, lai uzlabotu pasludināto spriedumu savstarpēju atzīšanu.

Turklāt savstarpēja atzīšana ir jāattiecina uz **citiem spriedumu veidiem**, kuriem atkarībā no dalībvalsts var būt vai nu kriminālsoda, vai administratīvs raksturs. Tādējādi uz lieciniekiem un pārkāpuma upuriem var attiekties īpaši aizsardzības pasākumi. Tie ir jāpiemēro kā vienā, tā citās dalībvalstīs. Tāpat dažus sodus, kuriem ir dažās dalībvalstīs ir kriminālsoda, bet citās – administratīva soda raksturs, ir jāvar izpildīt valstu starpā, lai jo īpaši pastiprinātu ceļu satiksmes drošību vai vispārīgāk – lai nodrošinātu Eiropas Savienības politikas ievērošanu.

Eiropas Savienībai jāskata tiesību **atņemšanas** spriedumu savstarpēja atzīšana un šajā nolūkā jāveicina sistemātiska informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm. Prioritāri ir jāpievēršas tiesību atņemšanai, kas visvairāk varētu skart personu drošību vai ekonomikas dzīvi: aizliegumam veikt noteiktas profesijas, autovadītāja apliecības noņemšanai, tiesību būt par uzņēmuma administratoru atņemšanai vai tiesību piedalīties publiskajos iepirkumos atņemšanai u.c. Pašreizējā ekonomiskās krīzes situācijā Eiropas Savienībai ir jābūt jo īpaši vērīgai, lai ļaunprātīga rīcība un rīcība, kas var kaitēt tirgus pareizai darbībai, nevarētu dalībvalstīs tikt veikta nesodīti.

3.2. Savstarpējas uzticēšanās stiprināšana

Savstarpējas atzīšanas rezultātā valsts līmenī pieņemtajiem spriedumiem ir ietekme citās dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz to tieslietu sistēmu. Ir nepieciešami pasākumi savstarpējās uzticēšanās stiprināšanai, lai varētu pilnībā gūt labumu no šīs virzības.

Ir jāsniedz **labāks atbalsts instrumentu īstenošanas procesā**, jo īpaši tieslietu jomas speciālistiem. *Eurojust* un Eiropas tiesiskās sadarbības tīkliem civillietās un krimināllietās ir jābūt vairāk mobilizētiem, lai uzlabotu Eiropas tiesību konkrētu un efektīvu piemērošanu praktizējošo speciālistu vidū. Tāpat tiesu iestāžu rīcībā ir jānodod atbalsta līdzekļi, izmantojot jo īpaši elektroniskos līdzekļus (palīdzība tulkošanā, drošu sakaru telpas ieviešana, videokonferences u.c.).

Tiesiskuma Eiropa veidojas, ievērojot valstu sistēmu dažādību, taču šī dažādība nedrīkst radīt savstarpēju nesaprašanos. Tātad ir svarīgi vairot tieslietu jomas speciālistu apmaiņas iespējas. Dažādiem speciālistu tīkliem, izmantojot Eiropas Savienības palīdzību, ir jākļūst stiprākiem, savstarpēji jākoordinējas un jāveido labāka struktūra. Ir jāuzlabo **Tiesiskuma foruma** darbība.

Ir būtiski vairot un sistematizēt **mācības** visās tieslietu jomas profesijās, tostarp administratīvajās tiesās. Līdz daudzgadu programmas beigām vajadzētu īstenot sistemātiskas Eiropas mācības visiem jaunajiem tiesnešiem un prokuroriem kādā viņu mācību kursa posmā; vismaz pusei Eiropas Savienības tiesnešu un prokuroru būtu jābūt bijušiem Eiropas mācību kursos vai piedalījušamies apmaiņā ar kādu citu valsti. Dalībvalstis ir prioritāri atbildīgas šajā jomā, un Eiropas Savienībai ir finansiāli jāatbalsta to centieni. Eiropas Tiesiskās apmācības tīkls (*EJTN*) būtu jāpastiprina un tam jāizveido struktūra un jāpiešķir līdzekļi atbilstoši tā minēto mērķu līmenim. Turklāt ir jāattīsta tālmācības programmas (e-mācības) un kopēji mācību materiāli, lai mācītu juridisko profesiju speciālistus par Eiropas mehānismiem (attiecības ar Eiropas Kopienu Tiesu, savstarpējas atzīšanas un tiesiskās sadarbības instrumentu izmantošana, salīdzinošās tiesības u.c.). Eiropas mācībām ir jākļūst sistemātiskām visiem jaunajiem tiesnešiem un prokuroriem kādā viņu mācību kursa posmā.

Tāpat kā citās jomās tā arī savstarpējas atzīšanas pilnveidošana tieslietu jomā ir jāpapildina ar **novērtēšanas** uzlabošanu. Novērtēšanai jo īpaši ir jāattiecas uz juridisko instrumentu un Kopienas līmenī pieņemtās politikas efektivitāti. Vajadzības gadījumā tai ir arī jāizvērtē šķēršļi, kas traucē Eiropas tiesiskuma telpas labai darbībai. Novērtējumam būtu jābūt periodiskam, un tam būtu jāpalīdz gūt labākas zināšanas par valstu sistēmām, lai noteiktu labāko praksi.

Tādējādi Eiropas Savienībai vajadzētu atbalstīt dalībvalstu centienus, lai uzlabotu dalībvalstu tiesu sistēmas, veicinot labākās prakses apmaiņu un novatorisku projektu izstrādi tieslietu jomas modernizācijai[2]. Īstermiņā šim nolūkam varēs tikt rīkota eksperimentāla programma.

Trešās valstīs un jo īpaši paplašināšanās valstīs Eiropas Savienība ir izveidojusi tādus instrumentus kā sadraudzība vai salīdzinoša pārskatīšana, kuru mērķis ir veicināt tiesu reformas un stiprināt tiesiskumu. Šīs darbības ir jāturpina.

3.3. Kopēju standartu pamata noteikšana

Eiropas tiesiskuma telpas izveidei ir nepieciešams noteikts dalībvalstu tiesību aktu un noteikumu tuvināšanas līmenis.

---

[2] Eiropas Savienībai būs jo īpaši jāizmanto uz Eiropas Padomes Eiropas Tiesiskuma efektivitātes komisijas (*CEPEJ*) darbs.

Krimināllietās, jo īpaši runājot par terorismu, organizēto noziedzību un Eiropas Savienības finanšu intereses apdraudošu rīcību, tikai rīcība Eiropas līmenī var dot efektīvus rezultātus. Tātad ir jāturpina materiālo tiesību tuvināšana attiecībā uz noteiktiem **smagiem pārkāpumiem, kuriem ir galvenokārt pārrobežu raksturs** un kuriem nepieciešamas kopējas definīcijas un sankcijas. Šī tuvināšana ļaus padziļināt savstarpējo atzīšanu un dažos gadījumos panākt citu dalībvalstu spriedumu atzīšanas atteikuma iemeslu gandrīz pilnīgu likvidēšanu.

Turklāt, respektējot Eiropas Kopienu Tiesas judikatūru, dažu Eiropas Savienības politikas jomu īstenošanai varētu būt nepieciešamas kopējas pārkāpumu definīcijas un sankcijas, lai nodrošinātu īstenošanas efektivitāti, kā tas daļēji bija vides un transporta jomā.

Civillietās Eiropas līmenī ir jānosaka obligātie standarti attiecībā uz noteiktiem civilprocesa aspektiem saistībā ar savstarpējas atzīšanas vajadzībām. Turklāt šādi standarti būs jānosaka attiecībā uz spriedumu par vecāku atbildību (tostarp spriedumu par aizgādības tiesībām) atzīšanu. Visbeidzot, Eiropas tiesiskuma telpas labai darbībai dažreiz ir nepieciešams, lai valsts tiesa piemērotu citas dalībvalsts tiesību aktus. Eiropas Savienībai būs jādomā par to, kā izvairīties no pašreizējās prakses dažādības šajā jomā.

3.4. Eiropas tiesiskuma telpas devums pilsoņiem

3.4.1. Atvieglota piekļuve tiesu iestādēm

Piekļuves tiesu iestādēm veicināšana ir būtiska, lai varētu pilnībā izmantot Eiropas Tiesiskuma telpas sniegtās iespējas, jo īpaši starptautiskajās procedūrās. Šajā saistībā ir jāpastiprina pasākumi, kas pieņemti attiecībā uz **juridisko palīdzību**. Vienlaikus būs jāturpina strīdu risinājumu alternatīvo veidu sistēmu uzlabošana, jo īpaši attiecībā uz patērētāju tiesībām.

Ir jāpalīdz pilsoņiem pārvarēt **valodu barjeras**, kas var padarīt sarežģītāku viņu piekļuvi tiesu iestādēm: palielināta automātiskās tulkošanas mehānismu izmantošana, ja tas ir iespējams, centieni uzlabot rakstiskās un mutiskās tulkošanas kvalitāti tiesās, dalībvalstīs pieejamo resursu savstarpēja izmantošana, jo īpaši izmantojot savstarpēji savienotas tulku un tulkotāju datu bāzes, vai arī iespēja izmantot mutisko tulkošanu no attāluma, izmantojot videokonferences.

E-tiesiskums piedāvā lieliskas iespējas. Eiropas portāls būs līdzeklis, lai labāk informētu cilvēkus par viņu tiesībām un lai viņiem dotu pieeju virknei informācijas par dažādām tiesu sistēmām. Vairāk ir jāizmanto videokonferences, lai, piemēram, cietušajām personām nebūtu jāveic nelietderīgas pārvietošanās. Dažas Eiropas procedūras (piemēram, Eiropas maksājuma rīkojums vai neliela apmēra strīdu atrisināšana) varētu vidējā termiņā notikt tiešsaistē. Atbilstoši datu aizsardzības noteikumiem noteikti valstu reģistri tiks pakāpeniski savstarpēji savienoti (piemēram, personu vai uzņēmumu maksātnespējas reģistri).

Dažas formalitātes, kas saistītas ar **aktu un dokumentu legalizāciju**, arī ir šķērslis vai pārmērīgs slogs. Ņemot vērā iespējas, kas saistītas ar jauno tehnoloģiju izmantošanu, tostarp elektronisko parakstu attīstību, Eiropas Savienībai būs jāparedz **jebkādu autentisku aktu legalizācijas formalitāšu** atcelšana dalībvalstu vidū. Vajadzības gadījumā būs jāparedz Eiropas autentisku aktu izveide.

Visbeidzot, Eiropas Savienība stiprinās tiesību aktus pārkāpumos cietušo personu aizsardzības jomā un piedāvās pastiprinātu atbalstu pasākumiem, kas ļauj attiecīgajām personām sniegt konkrētu atbalstu, īpaši izmantojot Eiropas tīklus.

3.4.2. Saimnieciskās darbības atbalstīšana

Eiropas tiesiskuma telpā ir jāatbalsta saimnieciskās darbības laba darbība iekšējā tirgus ietvaros, jo īpaši krīzes laikā.

Procedūru ātra norise, kā arī tiesu spriedumu efektivitāte un izpilde ir jāstiprina ar **pagaidu un aizsargpasākumiem** (piemēram, izveidojot Eiropas procedūru banku kontu arestam un veicinot aktīvu pārredzamību).

Turklāt ir **jāparedz stingrāks pamats līgumiskām attiecībām.** Atšķirības dalībvalstu tiesību aktos līgumtiesību jomā var liegt ekonomikas dalībniekiem pilnībā izmantot vienotā tirgus sniegtās iespējas.

Pamatojoties jau uz izstrādātajiem elementiem, būs jāizstrādā **standartlīgumi** starp privātpersonām vai starp MVU, kas izmantojami brīvprātīgi un tulkoti dažādās valodās un kas izmantojami kā atsauce darījumu vidē.

Papildus tam varētu tikt paredzēts fakultatīvs speciāls Eiropas režīms, kas tiks piedāvāts uzņēmumiem (28. režīms). Šis režīms, kas līdzināsies režīmiem, kas izstrādāti citās vienotā tirgus jomās, piemēram, Eiropas sabiedrības, Eiropas Ekonomisko interešu grupas vai Kopienas preču zīmes jomā, būtu labvēlīgs Kopienas iekšējās tirdzniecības attīstībai. Ar to tiktu ieviests tieši piemērojams vienots juridiskais režīms.

Uzņēmējdarbības tiesību regulējumam būs nozīme iekšējā tirgus labas darbības nodrošināšanā. Šajā saistībā var tikt paredzētas vairāku veidu darbības: kopēju noteikumu noteikšana, nosakot uzņēmumu tiesību jomā, apdrošināšanas līgumu un brīvprātīgas cesijas jomā piemērojamos tiesību aktus, un valstu režīmu konverģence banku maksātnespējas procedūru jomā.

Pašreizējā finanšu krīze parādīja, ka ir nepieciešams regulēt finanšu tirgus un nepieļaut ļaunprātīgu izmantošanu. Pašreiz notiek izpēte saistībā ar direktīvu par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, kuras rezultāti drīz būs zināmi. Attiecīgā gadījumā Eiropas Savienība varētu paredzēt krimināltiesību izmantošanu, lai sodītu krāpšanu, kas var apdraudēt Eiropas Savienības finanšu sistēmu un ekonomiku.

3.5. Eiropas Savienības starptautiskās klātbūtnes stiprināšanai tiesu jomā

Lai veicinātu ārējo tirdzniecību un atvieglotu personu pārvietošanos, Eiropas Savienībai ir jāizveido divpusēju nolīgumu tīkls ar tās galvenajiem ekonomikas partneriem attiecībā uz spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās. Viens variants būtu jaunās Lugano konvencijas (par kompetenci un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās) atvēršana galvenajiem Eiropas Savienības partneriem. Varētu strādāt arī pie jautājumiem par dokumentu izsniegšanu vai pierādījumu iegūšanu.

Krimināltiesību jomā būs jānosaka prioritātes sarunām par savstarpējas palīdzības nolīgumiem tieslietās un par personu izdošanu. Turklāt Eiropas Savienība nodrošinās starptautiskās tiesiskās sadarbības līdzekļu veicināšanu, pilnveidojot labākās prakses un pieredzes apmaiņu ar trešām valstīm.

Vispārīgākā ziņā Eiropas Savienībai ir jāturpina sniegt nepārtrauktu atbalstu tiesu nozarē partnerības valstīs, lai veicinātu tiesiskumu visur pasaulē. Eiropas Savienība turpinās savu darbību, lai atceltu nāvessodu, spīdzināšanu un citu necilvēcīgu un pazemojošu rīcību.

4. EIROPA, KAS AIZSARGĀ

Eiropas Savienība piedāvā sistēmu, kas nepieciešama, lai aizsargātu tās iedzīvotājus no draudiem, kuriem nepastāv robežas. Eiropas Savienībai ir jāizstrādā **iekšējās drošības stratēģija**, kas atbilst pamattiesībām un kas pauž kopēju skatījumu par problēmām. Šajā stratēģijā ir jāatspoguļo dalībvalstu patiesa solidaritāte. Tā precizē to, kas attiecas uz valstu iestādēm, un to, kas, tieši pretēji, būs efektīvāk paveicams Eiropas Savienības līmenī. Stratēģijai būs jābalstās uz lēmumu pieņemšanas mehānismiem, kas ļauj noteikt darbības prioritātes. Tā atvieglos nepieciešamo resursu mobilizēšanu koordinētās darbības jomās, lai novērstu un kontrolētu galvenos draudus, kas apdraud cilvēkus un kopienas.

Šī stratēģija lietderīgi papildinās Eiropas Savienības stratēģiju ārējās drošības jomā, tādējādi stiprinot saikni starp iekšējo un ārējo darbību.

4.1. Pastiprināti līdzekļi

Eiropas Savienības drošībai ir nepieciešama integrēta pieeja, saskaņā ar kuru drošības jomā strādājošajiem speciālistiem ir kopēja kultūra, tiek optimizēta informācijas apmaiņa un pamatā tiek izmantotas piemērotas tehnoloģiskās infrastruktūras.

4.1.1. Kopējas kultūras izveide

Lai valstu dalībnieki pamazām sāktu uzskatīt Eiropas telpu kā dabīgu viņu darbības telpu, ir ievērojami jāpastiprina savstarpējā uzticēšanās. Tādēļ ir nepieciešams palielināt pieredzes un labākās prakses apmaiņu visu attiecīgo speciālistu vidu, jo īpaši ētikas jomā, kā arī palielināt kopīgu mācību un kopīgu uzdevumu skaitu. Šajā jomā ir jānosaka tālejoši mērķi, piemēram, nākamo piecu gadu laikā apmācīt trešdaļu Eiropas policistu un robežsargu par Eiropas jautājumiem.

Būs jāievieš speciālas apmaiņas programmas (līdzīgi ***Erasmus***). Gadījumos, kad tas ir mērķtiecīgi, varēs nolemt iesaistīt trešās valstis, piemēram, paplašināšanās valstis un kaimiņvalstis.

4.1.2. Informācijas kontrole

Eiropas Savienības drošība balstās uz efektīviem mehānismiem informācijas apmaiņai starp valstu iestādēm un Eiropas līmeņa dalībniekiem. Šajā nolūkā Eiropas Savienībai ir jāizstrādā **Eiropas informācijas modelis**, kas balstās vienlaicīgi uz stratēģiskās analīzes spēju stiprināšanu un operatīvās informācijas apkopošanas un apstrādes uzlabošanu. Šajā modelī ir jāņem vērā jau pastāvošās sistēmas, tostarp muitas jomā, un tam jāļauj rast risinājumu problēmjautājumiem, kas saistīti ar informācijas apmaiņu ar trešām valstīm.

No vienas puses, ir jādefinē:

– kritēriji drošības nolūkos iegūtās informācijas apkopošanai, izplatīšanai un apstrādei, ievērojot datu aizsardzības principus;

– uzraudzības mehānisms, kas ļauj novērtēt informācijas apmaiņas darbību;

– metodes turpmāko vajadzību noteikšanai;

– drošības vajadzībām īstenotas starptautiskas datu nodošanas politikas principi, ievērojot augstus datu aizsardzības kritērijus.

No otras puses, Eiropas Savienībai ir ievērojami jāpastiprina tās rīcībā esošās stratēģiskās informācijas analizēšanas un apkopošanas spējas. Šajā saistībā ir jāuzlabo sinerģija starp *Europol* un *Frontex*. Sadarbības koordinatoru tīkliem, kas izveidoti dalībvalstīs vai trešās valstīs, arī ir jābūt labāk koordinētiem un mobilizētiem šajā perspektīvā. Šie pasākumi ļaus ātrāk pieņemt lēmumus par nepieciešamo rīcību darbības līmenī.

4.1.3. Nepieciešamo tehnoloģijas līdzekļu mobilizēšana

Jaunajām tehnoloģijām ir jāatbalsta mobilitātes mūsdienu attīstība un tā jāveicina, vienlaikus nodrošinot cilvēku drošību un brīvību.

Tādēļ ir nepieciešams ieviest politiku, kas nodrošina augsta līmeņa tīklu un informācijas drošību visā Eiropas Savienībā. Ir jāuzlabo kritisko infrastruktūru un pakalpojumu, tostarp informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) drošības gatavības un elastīguma līmenis.

Eiropas informācijas modeļa izstrādes ietvaros Eiropas Savienībai būs jādomā par īstu **informācijas sistēmu arhitektūru**, izmantojot gūto pieredzi. Tas nodrošinās valsts līmeņa tehnisko risinājumu un pastāvošo vai nākamo Eiropas sistēmu savstarpēju izmantojamību, kā arī to saskaņotu un noteiktajām vajadzībām piemērotu attīstību. Turklāt šāda arhitektūra pakāpeniski līdz ar attiecīgo sistēmu izveidi padarīs iespējamus apjomradītus ietaupījumus. Visbeidzot, tā ļaus valsts līmenī plānot ieguldījumus, kas atbilst iekšējās drošības stratēģijas mērķiem.

Pētniecības un izstrādes darbībai drošības jomā ir jāatbilst iekšējās drošības stratēģijas prioritātēm un jākoncentrējas uz savstarpējas izmantojamības uzlabošanu, vajadzību un efektīvu tehnoloģiju noteikšanu, kā arī uz rezultātu apstiprināšanu un piemērotu standartu izstrādi. Pētniecības darbībām ir jāatbilst lietotāju reālajām vajadzībām, un tās jāatbalsta, attīstot publiskā un privātā sektora partnerattiecības, kā to pierāda *ESRIF*[3]. Pētniecībai un tehnoloģijas attīstībai pieejamie līdzekļi ir jāizmanto, lai pilnībā nodrošinātu atbilstību tam, ko sagaida lietotāji. Ar laiku varētu paredzēt **iekšējās drošības fonda** izveidi.

4.2. Efektīva politika

Iekšējās drošības stratēģija jāveido, to vēršot uz trīs papildinošām un turpmāk nedalāmām darbības jomām: policijas sadarbības stiprināšanu, pielāgotām krimināltiesībām un efektīvāku pārvaldību attiecībā uz piekļuvi ES teritorijai.

4.2.1. Eiropas valstu policijas sadarbības efektivitātes stiprināšana

Policijas sadarbības pirmais mērķis ir **cīņa pret noziedzību, kurai ir galvenokārt pārrobežu raksturs**. Tieši šajā līmenī Eiropas Savienība var parādīt savas darbības pievienoto vērtību.

[3] Eiropas drošības pētniecības un jauninājumu forums.

Šajā saistībā Eiropas informācijas modelis ļaus atvieglot operatīvo dienestu darbu, precizējot dažādus esošos datu apmaiņas kanālus.

Ir labāk jāizmanto ***Europol*** potenciāls. *Europol* būtu sistemātiski jāinformē par kopēju izmeklēšanas komandu izveidi un jāpiesaista nozīmīgām pārrobežu operācijām. Tiklīdz tiks precizēti apmaināmo datu veidi, būs jāievieš mehānismi datu automātiskai nosūtīšanai uz *Europol. Europol* ir jāpastiprina arī savas attiecības ar Eurojust, lai nodrošinātu tā darba juridisku pārraudzību. Visbeidzot, *Europol* varētu pārņemt *CEPOL* apmācības uzdevumus.

Europol būs arī jāpalielina sava starptautiskā dimensija, cita starpā padziļinot attiecības ar Eiropas Savienības kaimiņreģioniem un kaimiņvalstīm. *Europol* būtu jāstiprina sava saikne ar EDAP policijas misijām un jādod ieguldījums Eiropas valstu policijas sadarbības standartu un labākās prakses veicināšanai trešās valstīs.

Vispārīgākā ziņā, lai policijas sadarbība būtu efektīva, ir jāizveido **ciešas attiecības ar trešām valstīm**. Ja nepieciešams, Eiropas Savienībai būs jānoslēdz policijas sadarbības nolīgumi. Šajā saistībā ir jārūpējas par to, lai tiktu stiprināta Eiropas Savienības darbības un dalībvalstu darbības savstarpēja papildināmība.

Vēl viens prioritārs mērķis ir **neļaut noziedzniekiem izmantot bezrobežu telpu, lai izbēgtu no izmeklēšanas vai kriminālvajāšanas**. Darbības efektivitātes meklēšanai ir jābūt kā kritērijam, kas nosaka sadarbības līmeni, vai nu tā ir reģionāla, valsts, Eiropas vai starptautiska līmeņa sadarbība. Būs jāpilnveido sinerģija starp dažādiem valsts, Eiropas un starptautiskajiem dalībniekiem (*Europol*, *OLAF*, ja tiek skarta Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzība, *Interpol*). Reģionālās pārrobežu sadarbības pieredze ir jāpadziļina un jāapvieno tīklā: policijas un muitas sadarbības centra modeļa pilnveidošana, kas varētu tikt izmantots tādos pasākumos kā sporta sacensības (piemēram, 2012. gada olimpiskās spēles, 2012. gada Eiropas Futbola čempionāts) vai plaši apmeklētos pasākumos, un noziedzības risku pārrobežu novērtēšanas pieredzes ieviešana.

Visbeidzot, ir būtiski, lai Eiropas Savienība būtu spējīga **salīdzināt datus un stiprināt preventīvus pasākumus** gan attiecībā uz organizēto noziedzību, gan vietējiem likumpārkāpumiem. Lai novērtētu savas darbības ietekmi, Eiropas Savienībai ir jāizveido kriminālnoziedzīgas darbības izvērtējoši **statistikas instrumenti**. Turklāt ir jāattīsta **kopēja pieeja,** kas piedāvā vietējo un valsts dalībnieku (kā tiesību aizsardzības iestādes, tā pilsoniskā sabiedrība) intervences sistēmu. Šī sistēma tiks izveidota, pamatojoties uz labākās prakses apmaiņu un kopīgi izstrādājot rīcības standartus un novērtēšanas metodes. Būs labāk jāizmanto Eiropas Noziedzības novēršanas tīkla (*EUCPN*) potenciāls, pamatojoties uz tā darbības novērtējuma rezultātiem. Ciktāl iespējams, ir paredzēta paplašināšanās valstu mērķtiecīga piedalīšanās.

4.2.2. Krimināltiesības pilsoņu aizsardzībai

Saskaroties ar pārrobežu noziedzību, tiesu darbību nedrīkst kavēt atšķirības, kas pastāv starp dalībvalstu tiesu sistēmām.

Eiropas Savienībai ir jāizstrādā pilnīga sistēma pierādījumu iegūšanai pārrobežu lietās. Tai būs jāietver īsts **Eiropas pierādījumu iegūšanas rīkojums**, kas aizstās visus pastāvošos juridiskos instrumentus. Šis automātiski atzītais un visā Eiropas Savienībā piemērojamais instruments veicinās dalībvalstu elastīgāku un ātrāku sadarbību. Tajā tiks noteikti izpildes termiņi un maksimāli ierobežoti atteikuma iemesli. Tāpat būs jāizskata šādas iespējas:

- Eiropas juridiskais satvars attiecībā uz elektroniskiem pierādījumiem;

– Eiropas sistēma attiecībā uz rīkojumu par atvešanu uz tiesu, ņemot vērā videokonferenču sniegtās iespējas;
– minimālie principi, lai atvieglotu savstarpēju pierādījumu pieņemamību dalībvalstīs, tostarp zinātnisku pierādījumu jomā.

Ņemot vērā nesenās izmaiņas *Eurojust* juridiskajā satvarā, būs **jāturpina *Eurojust* stiprināšana**, jo īpaši attiecībā uz izmeklēšanu pārrobežu organizētās noziedzības jomā.

Būs jāturpina darbs saistībā ar **Eiropas sodāmības reģistru informācijas sistēmu** (*ECRIS*), vienlaikus novērtējot šādas informācijas apmaiņas darbību. Sodāmības reģistru savstarpējai savienojamībai ir jāļauj novērst pārkāpumus (piemēram, lai iegūtu noteiktus amatus, jo īpaši, ja tie ir saistīti ar bērniem). Turklāt *ECRIS* būs jāpapildina, lai tajā tiktu iekļauti arī trešo valstu valstspiederīgie, kuri ir tikuši sodīti Eiropas Savienībā.

Vienlaikus ir jāstiprina aizstāvības tiesības. Progress ir būtisks ne tikai, lai aizsargātu individuālās tiesības, bet arī lai nodrošinātu dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos un pilsoņu uzticēšanos Eiropas Savienībai. Pamatojoties uz rīcības plānu, kas paredz pieeju katram konkrētajam jautājumam, darbs attiecībā uz kopējām obligātajām garantijām varēs tikt attiecināts arī uz nevainīguma prezumpciju un pirmstiesas apcietinājumu (apcietinājuma ilgums un apcietināšanas iemeslu pārskatīšana).

Visbeidzot, ņemot vērā, ka cietums pārāk bieži ir kriminalizācijas un radikalizācijas vieta, ir jādomā par Kopienas programmu, kas ļautu finansēt dalībvalstu veiktos eksperimentālos pasākumus ieslodzījumam alternatīvu risinājumu jomā.

4.2.3. Lielāki drošības pasākumi, lai piekļūtu teritorijai

Pasaulē, kurā notiek globalizācija, Eiropas Savienībai ir jāveicina mobilitāte, vienlaikus nodrošinot personu drošību saskaņā ar **integrētu pieeju attiecībā uz piekļuves teritorijai kontroli**.

4.2.3.1. Robežu kontrole un uzraudzība

Lai izveidotu **robežu integrētu pārvaldību**, ir jāturpina Šengenas *acquis* modernizācija un **sadarbības** stiprināšana, lai nodrošinātu dažādu plūsmu (preču un cilvēku) kontroles mērķu labāku koordināciju. Iekšējās drošības augsta līmeņa uzturēšanai ir jānotiek, pilnībā ievērojot cilvēktiesības un tiesības piekļūt starptautiskajai aizsardzībai.

Dalībvalstu operatīvā sadarbība, izmantojot *FRONTEX*, ir jāuzlabo. Aģentūrai ir jāieņem galvenā loma turpmākajā ārējo robežu uzraudzības integrētajā sistēmā. Tās darbības spējas ir jāpastiprina, jo īpaši ar nākamo reģionālo un/vai sprecializēto biroju palīdzību šādās prioritārajās jomās: vadības kompetences attiecībā uz brīvprātīgam kopīgām operācijām, pašu rīcībā esošo līdzekļu izmantošana, iespēja bez grūtībām mobilizēt cilvēkus operāciju veikšanai.

Kontroles veidi (drošība, imigrācija, muita) robežu šķērsošanas punktos ir jāracionalizē, jo īpaši nodalot privāto satiksmi un komerciāla rakstura satiksmi. Dažos gadījumos šīs racionalizācijas nolūkos būs nepieciešams uzlabot pastāvošās infrastruktūras un vairāk izmantot jaunās tehnoloģijas (biometriskie identifikatori u.c.). Ciešāka sadarbība starp valstu iestādēm ļaus vienkāršot procedūras, padarot robežu šķērsošanu vieglāku. Tā ļaus arī optimāli izmantot resursus.

Īpaša uzmanība būs jāpievērš **mazāk aizsargātu personu un grupu situācijai.** Šajā saistībā vajadzībām starptautiskās aizsardzības jomā, kā arī nepilngadīgo bez pavadības uzņemšanai ir jābūt prioritātēm. Būtiska būs *FRONTEX* un Eiropas patvēruma atbalsta biroja darbības koordinēšana ārējo robežu šķērsošanas brīdī aizturēto personu uzņemšanai. Šajā kontekstā Eiropas Savienībai būs jāapsver iespēja precizēt starptautiskos noteikumus attiecībā uz jūras kontroles un uzraudzības nepieciešamību, vienlaikus saglabājot pamatpienākumus par glābšanu jūrā.

Turpināsies **Eiropas Robežu uzraudzības sistēmas (*EUROSUR*)** izveide. Līdz 2013. gadam būs jāizveido sadarbība starp dalībvalstīm un *FRONTEX,* lai dalītos ar „uzraudzības" datiem par austrumu un dienvidu robežām.

Eiropas Savienība meklēs iespējas attīstīt un stiprināt saiknes ar trešām valstīm robežu integrētas pārvaldības jomā.

4.2.3.2. Informācijas sistēmas

SIS II un VIS[4] pilnveidošana tiks finalizēta tā, lai šīs sistēmas kļūtu pilnībā darbotiesspējīgas. To pārvaldība varētu tikt stabilizēta, ieviešot jaunu aģentūru.

Tiks izveidota Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijas **elektroniska robežu šķērsošanas reģistrācijas** sistēma, kā arī reģistrētu ceļotāju programmas. To izveide varētu tikt uzticēta šai jaunajai aģentūrai, paredzot darbības uzsākšanu no 2015. gada. Eiropas Savienība paudīs viedokli arī par iespēju izveidot Eiropas ceļojumu iepriekšējas atļaujas sistēmu.

4.2.3.3. Vīzu politika

Eiropas Savienībai **vispirms ir efektīvi jāīsteno** tās rīcībā esošie instrumenti. Jaunā Vīzu kodeksa stāšanās spēkā, kā arī pakāpeniska VIS izmantošana ļaus panākt lielāku konsekvenci un efektivitāti. Turklāt vīzu politika ir nozīmīgs elements Eiropas Savienības ārpolitikā. Šajā saistībā tai ir jāiekļaujas plašākā skatījumā, ņemot vērā iekšējās un ārējās politikas dažādās prioritātes.

Konsulārās sadarbības reģionālās programmas papildinās VIS pakāpenisko piemērošanu. Tās ir šādas: dalībvalstu konsulārā dienesta personāla apmācība Eiropas jautājumos, kopīgu pieteikumu centru izveides vai pārstāvniecības nolīgumu dalībvalstu starpā sistemātiska plānošana, informācijas un sensibilizācijas kampaņas attiecīgajās valstīs un regulāra dialoga izveidošana ar šīm valstīm.

Šīs stratēģiskās plānošanas kontekstā būs jānovērtē iespēja veicināt **jaunu nolīgumu** noslēgšanu par vīzu **atvieglotu** izsniegšanu. Biometrisko pasu pieejamība būs priekšnosacījums šādu sarunu noslēgšanai, kuras būs jārisina arī attiecībā uz tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras attiecīgā teritorijā uzturas nelegāli.

Pamatojoties uz sistemātisku novērtējumu par situāciju attiecīgajās trešās valstīs, **pozitīvie un negatīvie saraksti** tiks regulāri pārskatīti. Vērtēšanas kritēriji būs: ceļošanai paredzēto dokumentu drošība, robežkontroles kvalitāte, patvēruma un imigrācijas politikas kontrole, organizētās noziedzības apkarošanas efektivitāte un cilvēktiesību ievērošana, konsekvence ar ES ārpolitiku attiecībā uz šo valsti. Šajā saistībā būs jāizskata visas politiskā dialoga iespējas.

---

4 SIS II: Šengenas Informācijas sistēma II; VIS: Vīzu Informācijas sistēma.

Tomēr Eiropas Savienībai ir jāvirzās vēl tālāk savā darbībā un jāapsver **kopīgas Eiropas Šengenas vīzas** izveide. Šī vīza būs jāizsniedz, ja iespējams, kopējai konsulārai iestādei, un pamatojoties uz kritērijiem, kas garantē vienlīdzīgu attieksmi pret visiem vīzu pieteikumu iesniedzējiem. Turklāt vīzas izsniegšana būtu pamazām jābalsta nevis uz riska prezumpciju, kas saistīta ar pilsonību, bet gan uz **individuālā riska izvērtēšanu.** Šāda attīstība būs iespējama, ar laiku ieviešot sistēmas, kas ļauj apkopot iepriekšēju informāciju par personām, kuras vēlas doties uz kādu Eiropas Savienības dalībvalsti.

4.3. Kopēji mērķi

Eiropas Savienība var sniegt reālu pienesumu cīņā pret noteiktu veidu apdraudējumiem, kas prasa īpaši koordinētu rīcību. Iekšējās drošības stratēģijai būs jākoncentrējas uz šīm jomām.

4.3.1. Cīņa pret starptautisko organizēto noziedzību

Eiropai ir jānosaka prioritātes krimināltiesību politikas jomā, nosakot atsevišķus noziedzības veidus, cīņā pret kuriem tā savus izstrādātos instrumentus mobilizēs prioritārā kārtā. Šīs **eksperimentālās rīcības jomas** kalpos kā „ideju un metožu laboratorija". Cīņā pret šiem noziedzības veidiem būs jāsistematizē informācijas apmaiņa, pilnvērtīgi jāizmanto Eiropas līmeņa izmeklēšanas instrumenti un vajadzības gadījumā jāizstrādā kopēji izmeklēšanas un novēršanas paņēmieni. Šādā veidā pārbaudītās metodes vēlāk varēs izmantot attiecībā uz citiem īpaši smagas pārrobežu noziedzības veidiem, piemēram, ieroču nelikumīgu tirdzniecību vai pirātismu.

Cilvēku tirdzniecība

Cilvēku tirdzniecība ir smags noziegums pret personu tiesībām. Cīņā pret šo noziedzības veidu ir jāmobilizē visi instrumenti, apvienojot novēršanu, sodīšanu un cietušo personu aizsardzību.

Novēršanas nolūkā ir jāstiprina pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanās, kā arī koordinācija kompetento iestāžu, dienestu, tīklu un aģentūru vidū. Trešās valstis ir jāmudina ratificēt un piemērot attiecīgos starptautiskos instrumentus.

Lai novērstu vīzu krāpniecisku izsniegšanu, ir jāmobilizē izcelsmes valstīs darbojošies konsulārie dienesti. Izcelsmes valstīs sadarbībā ar vietējām iestādēm varētu tikt rīkotas kampaņas, lai informētu potenciālās cietušās personas, īpaši sievietes un bērnus.

Cīņā pret tīkliem ir jāveic izlūkošana un stratēģiskā analīze sadarbībā ar izcelsmes un tranzīta valstīm. Jāstiprina arī robežkontrole, lai tādējādi novērstu cilvēku, īpaši nepilngadīgu personu, tirdzniecību.

Cietušās personas ir jāaizsargā un tām jāpalīdz, izmantojot dažādus līdzekļus: kriminālprocesuālo imunitāti, uzturēšanās legalizēšanu, atlīdzības mehānismu izstrādi, palīdzību reintegrācijai izcelsmes valsts sabiedrībā brīvprātīgas atgriešanās gadījumā, tostarp lai veicinātu šo personu sadarbošanos izmeklēšanā.

Bērnu seksuāla izmantošana un bērnu pornogrāfija

Eiropā 10–20 % bērnu ir risks tikt seksuāli izmantotiem. Bērnu aizsardzība pret šiem draudiem ir būtisks bērnu tiesību stratēģijas elements. Eiropas Savienībai ir jāizstrādā

novēršanas mehānismi. Piemēram, tai jāveicina informācijas apmaiņa dalībvalstu vidū par personām, kuras ir tiesātas par pedofiliju, lai tādējādi novērstu nodarījumu atkārtošanos.

Cīņā pret bērnu pornogrāfiju internetā ir jābūt ciešai sadarbībai ar privāto sektoru, atklājot un slēdzot tīmekļa vietnes ar pedofilisku saturu vai bloķējot piekļuvi tām saskaņā ar attiecīgajām procedūrām. *Europol* šajā jomā būs jāuzņemas dzinējspēka loma, izveidojot platformu ziņošanai tiešsaistē par bērnu pornogrāfijas tīmekļa vietnēm un tādējādi veicinot efektīvu sadarbību dalībvalstu vidū. Šīs darbības papildinās pasākumi, kuri tiek atbalstīti saskaņā ar Drošāka interneta programmu 2009.–2013. gadam.

Visbeidzot, ir vajadzīga aktīva starptautiskās sadarbības politika, lai tiktu ieviesti mehānismi krimināli sodāmu piekļuves pakalpojumu sniedzēju IP adrešu atsaukšanai un tiktu veicināta ātra ārpus Eiropas reģistrētu tīmekļa vietņu slēgšana.

Kibernoziedzība

Digitālā ekonomika ir būtisks attīstības faktors. Eiropas Savienībai ir jāveicina politika, kas palīdzētu nodrošināt ļoti augstu tīklu drošības līmeni.

Lai atvieglotu pārrobežu izmeklēšanu, Eiropas Savienībai ir jāprecizē tiesu piekritības noteikumi un kibertelpai piemērojamais tiesiskais regulējums. Ir jāizveido tiesiskais regulējums, kas paredzētu tiesībaizsardzības iestāžu un pakalpojumu sniedzēju sadarbības nolīgumus. Šādi nolīgumi dos iespēju ātrāk reaģēt kiberuzbrukumu gadījumā. Turklāt ir jāuzlabo dalībvalstu pasākumu koordinācija, izmantojot specializētu tīklu, kurā ietilpst valstu līmenī par kibernoziegumu apkarošanu atbildīgās personas. Arī šajā jomā *Europol* būs Eiropas resursu centra loma, izveidojot Eiropas līmeņa platformu ziņošanai par noziedzīgiem nodarījumiem.

Ekonomiskā noziedzība

Eiropas Savienībai ir jāmazina globalizētas ekonomikas radītās iespējas organizētajai noziedzībai, īpaši ņemot vērā krīzes izraisīto finanšu sistēmas ievainojamības pieaugumu, un ir jārod pienācīgi līdzekļi šo problēmjautājumu efektīvai risināšanai. Šajā nolūkā ir jāattīsta **finanšu noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas un analīzes spējas**, apvienojot resursus, īpaši apmācību jomā.

Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas jomā ir jāuzlabo finanšu informācijas vienību sadarbība. To analīze Eiropas informācijas modeļa ietvaros varēs tikt iekļauta aizdomīgo darījumu datubāzē, piemēram, *Europol* paspārnē. Turklāt, lai atklātu aizdomīgus skaidras naudas tranzīta darījumus, ir jāmobilizē un jākoordinē visi pieejamie informācijas avoti.

Ir jāuzlabo kriminālvajāšana attiecībā uz krāpšanu nodokļu jomā un privātā sektora korupciju. Finanšu tirgos ir jāuzlabo agrīnā tirgus krāpnieciskas un ļaunprātīgas izmantošanas (iekšējās informācijas ļaunprātīgas izmantošanas un tirgus manipulāciju), kā arī finanšu līdzekļu ļaunprātīgas izmantošanas atklāšana. Vajadzības gadījumā ir jāparedz kriminālsodi, īpaši iesaistītajām juridiskajām personām.

Tā kā tiesiskais regulējums, ar ko tiek atļauta **konfiscēšana un arests**, ir ieviests, būs iespējami drīz jāizveido noziedzīgos nodarījumos iegūto līdzekļu atgūšanas Eiropas biroju tīkls.

Eiropas Savienībai ir jāizvirza mērķi arī pārredzamības jomā un **korupcijas apkarošanas** jomā. Pamatojoties uz Eiropas Savienības un dalībvalstu veikuma periodisku novērtējumu, būs jāveicina dalīšanās paraugpraksē par novēršanu un sodīšanu, īpaši korupcijas novēršanas tīkla ietvaros, un, pamatojoties uz esošajām sistēmām un kopējiem kritērijiem, jāizstrādā rādītāji[5], kas dotu iespēju novērtēt cīņā pret korupciju paveikto. Dažās *acquis* jomās (publiskais iepirkums, finanšu kontrole utt.) pretkorupcijas pasākumiem tiks veltīta īpaša vērība.

Viltošana rada nopietnu apdraudējumu patērētājiem un ekonomikai. Eiropas Savienībai būs, no vienas puses, jāuzlabo šā noziedzības veida novērtēšana un tiesībaizsardzības aspektu ņemšana vērā plānotā Eiropas Viltošanas un pirātisma novērošanas centra darbā un, no otras puses, jāmudina attiecībā uz komercdarbības jomā izdarītiem nodarījumiem saskaņot dalībvalstu tiesību aktos paredzētos kriminālsodus (pamatojoties uz Komisijas jau sagatavotajiem priekšlikumiem).

Eiropas Savienība dos savu ieguldījumu arī starptautiskā tiesiskā regulējuma stiprināšanā, lai sekmīgāk cīnītos pret šiem ekonomiskās noziedzības veidiem, kā arī partnervalstu spēju atbalstīšanā šajā jomā.

Narkomānijas apkarošanas stratēģija

ES narkomānijas apkarošanas stratēģijā (2005.–2012. gadam) ir atbalstīta vispusīga un līdzsvarota pieeja, kuras pamatā ir vienlaicīga piedāvājuma un pieprasījuma samazināšana. Šīs stratēģijas darbības laiks beigsies Stokholmas programmas īstenošanas laikā, un tā būs jāatjauno, pamatojoties uz narkomānijas apkarošanas rīcības plāna 2009.–2012. gadam padziļinātu analīzi, ko veic Komisija ar Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra un *Europol* atbalstu.

Eiropas Savienības rīcībai ir jāpamatojas uz četriem principiem:

– uzlabot koordināciju un sadarbību valsts, Eiropas un starptautiskā līmenī, īpaši ar konkrētiem pasaules reģioniem;

– veicināt līdzsvarotās pieejas narkomānijai konsekventu izplatīšanu starptautiskajās organizācijās un sadarbībā ar trešām valstīm;

– mobilizēt pilsonisko sabiedrību, īpaši stiprinot tādas iniciatīvas kā Eiropas rīcības plāns narkotiku jomā;

– uzlabot izpētes un informēšanas darbu, lai nodrošinātu pieeju uzticamiem datiem.

4.3.2. Terorisma draudu samazināšana

Eiropas Savienībai ir jānodrošina, ka cīņā pret terorismu tiek mobilizēti visi instrumenti. Savukārt valstu iestādēm ir jāizstrādā novēršanas mehānismi, kas dod iespēju agri konstatēt draudus.

Šajā ziņā prioritāras ir trīs jomas.

---

[5] Piemēram, par pamatu varētu izmantot *Transparency International* izstrādāto sistēmu klasifikācijai pēc uztveres par korupciju.

Pamatojoties uz valstu politikas efektivitātes novērtējumu, ir jāpaplašina iniciatīvas cīņai pret **radikalizāciju** visās riska grupās (īpaši cietumos un apmācības iestādēs). Lai apzinātu visus radikalizāciju izraisošos faktorus un veicinātu stratēģijas, kas sekmē atteikšanos no terorisma, ir jāstiprina sadarbība ar pilsonisko sabiedrību. Līdztekus būs jāattīsta starpkultūru un starpkonfesiju dialogs, lai veicinātu dažādo kopienu savstarpēju informētību un sapratni. Radikalizācijas izskaušanā savu ieguldījumu dos arī cīņa pret ksenofobiju.

Interneta izmantošana terorisma nolūkos ir jāuzrauga aktīvāk, īpaši stiprinot par kontroli atbildīgo iestāžu rīcībspēju. Būs jāsagādā atbilstīgi tehniskie līdzekļi un jāintensificē valsts un privātā sektora sadarbība. Mērķis ir samazināt terorisma propagandas un teroristu operāciju praktiskā atbalsta izplatīšanu. Šī sadarbība veicinātu arī teroristu tīklu dalībnieku identificēšanu.

Instrumenti cīņai pret **terorisma finansēšanu** ir jāpielāgo, ņemot vērā jaunas vājās vietas, kas varētu atklāties finanšu sistēmā, un jaunas norēķinu metodes, ko izmanto teroristi. Ir jābūt mehānismam, kas dotu iespēju, pirmkārt, pienācīgi uzraudzīt finanšu plūsmas un, otrkārt, efektīvi un pārredzami atklāt personas vai grupas, kas varētu finansēt terorismu. Būs jāizstrādā labdarības organizācijām paredzēti ieteikumi, kā palielināt pārredzamību un atbildību.

Eiropas Savienība nodrošinās, ka tās politika atbilst starptautiskajiem standartiem, un aktīvi darbosies dažādajās daudzpusējās struktūrās cīņai pret terorismu, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijā.

Terorisma riska kontrolei turklāt ir vajadzīgi īpaši novēršanas pasākumi. Lai draudu analīzi varētu veikt Eiropas līmenī, kopā ar *Europol* ir jāizstrādā metodika, kas pamatotos uz kopējiem parametriem. Būs jāīsteno Kopienas līmeņa programma **kritisko infrastruktūru aizsardzībai**. Papildus transporta un enerģētikas nozarei šajā programmā būs jāiekļauj arī citi infrastruktūras veidi, kas ir būtiski svarīgi iedzīvotājiem un saimnieciskajai darbībai (datorika). ***CBRN*** materiāli (ķīmiskie, bioloģiskie, radioloģiskie un kodolmateriāli), kas var tikt izmantoti plaša mēroga terora aktos, ir jāapkopo sarakstā un uz tiem ir jāattiecina drošības un izsekojamības pasākumi. Tas nozīmē, ka ir jāsadarbojas ar privāto sektoru un jāizveido sistēma brīdināšanai par aizdomīgiem darījumiem. Turklāt ir jāīsteno Eiropas Savienības Rīcības plāns par **sprāgstvielām** un jāuzlabo informācijas sagatavošana par drošību. Būs jāizstrādā tiesiskais regulējums, kas attiektos uz apdraudējumiem, kuri saistīti ar prekursoriem.

5. LABĀK INTEGRĒTAS SABIEDRĪBAS VEICINĀŠANA PILSOŅU LABĀ — IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ ATBILDĪGA UN SOLIDĀRA EIROPA

Nodrošināt migrācijas plūsmu efektīvu pārvaldību ir viens no turpmāko gadu būtiskākajiem Eiropas Savienības problēmjautājumiem, īpaši ņemot vērā sabiedrības novecošanos. Imigrācijai ir būtiska loma Eiropas Savienības iedzīvotāju skaita pieaugumā, un ilgtermiņā tās ieguldījums ES ekonomikas attīstības līmenī būs ļoti svarīgs.

Tuvākajos gados liela prioritāte būs kopējas imigrācijas un patvēruma politikas izstrāde, kā tas ierosināts 2008. gada jūnija paziņojumā. Kopējās politikas pamatā ir jābūt solidaritātei, un Eiropas Savienībai ir jāsniedz lielāks atbalsts tām dalībvalstīm, kuras visvairāk izjūt migrācijas spiedienu. Turpmākajos gados Eiropas Savienības rīcības pamatā būs Imigrācijas un patvēruma pakta principu un mērķu īstenošana, un par to tiks regulāri spriests Eiropadomē.

Īpaša vērība būs jāvelta migrācijas pārvaldības finansējumam — būs jānovērtē pašreizējo iekšējo instrumentu struktūra un sadales kritēriji, lai noteiktu, vai tie joprojām atbilst dalībvalstu vajadzībām un jaunajām migrācijas tendencēm.

5.1. Dinamiska imigrācijas politika

Imigrācijas politikai ir jāiekļaujas ilgtermiņa redzējumā, uzsvaru liekot uz pamattiesību ievērošanu un cilvēka cieņu. Šai politikai ir jābūt arī tādai, kas spēj tikt galā ar pieaugošo mobilitāti pasaulē, kurā vērojams globalizācijas process, veicinot sociālo, ekonomikas un kultūras progresu.

5.1.1. Vispusīgās pieejas konsolidēšana

Migrācijas jautājumiem ir jābūt Eiropas Savienības ārpolitikas neatņemamai sastāvdaļai. Lai saskaņoti pārvaldītu migrācijas plūsmas, ir vajadzīga patiesa sadarbība ar trešām valstīm. **Vispusīgā pieeja** ir konsekventa un novatoriska sistēma, kura būtu jāattīsta tālāk. Tāpēc Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm ir:

- aktīvi jāstrādā pie tā, lai padziļinātu **dialogu** un **partnerību** ar ārpus ES esošām valstīm, reģioniem un kontinentiem, sistemātiski iesaistot izcelsmes, mērķa un tranzīta valstis. Šajā jomā Āfrika, kā arī Eiropas austrumi un dienvidaustrumi joprojām būs prioritāte, tomēr neizslēdzot dialogu un ciešu sadarbību ar Latīņameriku, Karību jūras reģionu un Āziju;

- jāparedz jaunu, specializētu nolīgumu noslēgšana, izmantojot mobilitātes partnerību modeli un ietverot visas trīs vispusīgās pieejas dimensijas, t.i., nelegālās imigrācijas kontroli (ieskaitot atpakaļuzņemšanu un atbalstu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas jomā), mobilitātes un legālās imigrācijas veicināšanu un attīstības sekmēšanu;

- jāievieš efektīva un solidāra sistēma, kas vērsta uz nelegālās migrācijas novēršanu, legālās migrācijas pārvaldību un palīdzību tiem migrantiem, kuriem vajadzīga aizsardzība un patvērums. Šāda sistēma ir īpaši vajadzīga Vidusjūras reģionā;

- **konsekventi jāizmanto visi migrācijas politikas instrumenti**, īpaši migrācijas profili, riņķveida migrācijas programmas un sadarbības platformas, un jāstiprina **mobilitātes partnerību** loma;

- efektīvāk jākontrolē **nelegālā imigrācija un cilvēku tirdzniecība**, sagatavojot informāciju par migrācijas ceļiem, veicinot sadarbību robežuzraudzības un robežkontroles jomā un ar atgriešanās atbalsta pasākumu veicināšanu atvieglojot atpakaļuzņemšanu;

- jāizstrādā papildu iniciatīvas **migrācijas un attīstības** jomā, lai atvieglotu naudas pārvedumu veikšanu un ņemtu vērā pārvedumu samazināšanos saistībā ar finanšu krīzi, iesaistītu migrantu kopienas savas izcelsmes valsts vai reģiona attīstīšanā un mazinātu intelektuālā darbaspēka emigrāciju;

- jāmobilizē Eiropas Savienības dažādie sadarbības instrumenti, lai **stiprinātu** trešo valstu centrālo, reģionālo un vietējo iestāžu **spējas** migrācijas jautājumu

risināšanā, tostarp lai uzlabotu trešo valstu spēju piedāvāt pienācīgu aizsardzību.

Eiropas Savienībai ir jāņem vērā saikne starp imigrācijas politiku un citām tādām politikas jomām kā sociālā politika, ekonomikas politika un tirdzniecības politika.

5.1.2. Saskaņota politika, ievērojot darba tirgus vajadzības

Ekonomiskā imigrācija ir labāk jāsaskaņo ar dalībvalstu darba tirgus vajadzībām. Tādējādi tiktu labāk ņemtas vērā imigrantu prasmes un atvieglota viņu integrācija. Eiropas Savienībai ir vajadzīga **kopēja sistēma** elastīga uzņemšanas režīma veidā, kas dotu iespēju pielāgoties arvien lielākai mobilitātei un valstu darba tirgu vajadzībām. Šajā kopējā sistēmā būs pilnībā ievērota dalībvalstu kompetence noteikt nodarbinātības nolūkā uzņemamo trešo valstu pilsoņu skaitu. Šajā kontekstā īpaša uzmanība jāpievērš diviem jautājumiem: imigrantu iekšējās mobilitātes apjomam Eiropas Savienībā un darba zaudēšanas sekām attiecībā uz uzturēšanās atļaujas derīgumu.

Lai atvieglotu migrācijas jautājumu analīzi un izpratni par tiem, varētu tikt apsvērta novērošanas centra[6] izveide. Tādējādi tiktu radīta iespēja sistemātiski izplatīt un izmantot pieejamos pētījumus un avotus, kā arī sniegt salīdzināmus datus par migrāciju. Tiks nodrošināta koordinācija starp šo novērošanas centru un citiem tīkliem, kas nodarbojas ar migrācijas jautājumiem.

Turklāt ir absolūti nepieciešams panākt atbilstību starp imigrantu prasmēm un dalībvalstu darba tirgu vajadzībām. Tāpēc imigrācijas organizēšanā būs jāpamatojas uz **vispusīgu novērtējumu attiecībā uz prasmēm**, kuras Eiropai būs vajadzīgas laikā līdz 2020. gadam, ņemot vērā ekonomisko situāciju.

Tomēr ar vajadzību noteikšanu nepietiek. Ir jāpanāk piedāvājuma un pieprasījuma atbilstība. Šajā nolūkā būtu jāapsver iespēja izveidot **Eiropas līmeņa platformu dialogam**. Šī platforma dotu iespēju noteikt, kā labāk pārvaldīt darbaspēka migrāciju un to, kādi pielāgojumi vajadzīgi tiesiskajam regulējumam un institucionālajai sistēmai. Šajā platformā tiktu apvienoti darba devēji, arodbiedrības, dalībvalstu nodarbinātības aģentūras, darbā iekārtošanas aģentūras un citas attiecīgās personas. Šajā kontekstā būtiska nozīme būs arī kvalifikāciju un prasmju savstarpējai atzīšanai Eiropas Savienības un trešo valstu vidū.

5.1.3. Proaktīva politika, pamatojoties uz Eiropas statusu legālajiem imigrantiem

Lai optimizētu legālās imigrācijas pozitīvo ietekmi tā, lai ieguvēji būtu visi — izcelsmes valstis un galamērķa valstis, uzņemošā sabiedrība un imigranti —, ir vajadzīga skaidra, pārredzama, taisnīga un cilvēku cienoša pieeja. Tāpēc būtu jāpieņem **imigrācijas kodekss**, kas legālajiem imigrantiem nodrošinātu vienādu tiesību līmeni, kurš būtu salīdzināms ar to, kāds attiecas uz Kopienas pilsoņiem. Šajā esošo tiesību aktu kodificēšanā attiecīgā gadījumā būs jāiekļauj grozījumi, kas vajadzīgi esošo noteikumu vienkāršošanai vai papildināšanai un to efektīvas piemērošanas uzlabošanai.

Ģimenes atkalapvienošanās ir viens no galvenajiem imigrācijas cēloņiem un nosaka lielu daļu legālās imigrācijas. Eiropas Savienībai ir vajadzīgi kopēji noteikumi, lai efektīvi pārvaldītu

[6] Tā nebūs aģentūra.

ģimenes atkalapvienošanās iemeslu radīto imigrantu plūsmu. Tā kā valstu tiesību aktu saskaņošana ir bijusi minimāla, varētu apsvērt iespēju pēc plašas apspriešanās pārskatīt attiecīgo direktīvu.

Imigrācijas radīto labklājības pieauguma un kultūru bagātināšanās potenciālu ir iespējams īstenot tikai tad, ja tiek uzlabota **integrācija uzņemošajā valstī**. Lai panāktu šo uzlabošanos, ir ne vien aktīvāk jādarbojas valstīm, reģionālajām un vietējām iestādēm, bet arī aktīvāk jāiesaista gan uzņemošā sabiedrība, gan paši imigranti. Varētu tikt izstrādāts kopīgs koordinācijas mehānisms, kas dotu iespēju atbalstīt dalībvalstu pasākumus, izmantojot kopējus pamatprincipus, lai:

- noteiktu kopīgu praksi un Eiropas līmeņa moduļus integrācijas procesa veicināšanai, īpaši attiecībā uz pirmreizējiem imigrantiem, ietverot tādus būtiski svarīgus elementus kā ievadkursi un valodas kursi, uzņemošās sabiedrības cieša iesaiste un imigrantu aktīva piedalīšanās visos šīs sabiedrības dzīves aspektos;

- izstrādātu kopējus rādītājus integrācijas politikas novērtēšanai;

- nojauktu barjeras ar citām tādām politikas jomām kā izglītības, arodapmācības, kultūras, nodarbinātības, daudzvalodības un jaunatnes politika. Ir jāakcentē izšķirīgā loma, kāda ir skolām, īpaši tām, kurās tiek izmantotas Eiropas vērības uzsverošas pedagoģijas metodes;

- vairāk ņemtu vērā pilsoniskās sabiedrības viedokli un vairāk iesaistītu šo sabiedrību, izmantojot Eiropas integrācijas forumu un portālu.

5.1.4. Sekmīgāka nelegālās imigrācijas kontrole

Nelegālās imigrācijas novēršana un samazināšana, ievērojot cilvēktiesības, un saistītās noziedzības novēršana un samazināšana ir būtiski papildinājuma aspekti, izstrādājot kopēju politiku legālās imigrācijas jomā. Īpašs uzsvars jāliek uz noziedzīgu tīklu apkarošanu.

Nelegālā nodarbinātība ir jāapkaro, izmantojot novēršanas un tiesībaizsardzības pasākumus, vienlaikus nodrošinot nelegāli nodarbināto migrantu aizsardzību. Ir jāatbalsta un jāuzrauga direktīvas, kurā paredzētas sankcijas darba devējiem, īstenošana.

Attiecībā uz **cilvēku tirdzniecību** jāpiemēro absolūtas neiecietības politika. Ir jāatvēl pienācīgi cilvēkresursi un finanšu līdzekļi kontroles palielināšanai, īpaši darba vietās, kā arī uzturēšanās atļauju izsniegšanas nosacījumu vienkāršošanai šajos nodarījumos cietušajiem.

Ir jāturpina efektīvas **izraidīšanas un atgriešanas** politikas ieviešana, ievērojot tiesību normas un cilvēka cieņu. Atgriešanas direktīvā paredzētie noteikumi būs piemērojami no 2010. gada decembra. Šīs direktīvas īstenošana tiks rūpīgi uzraudzīta, īpaši attiecībā uz izraidīšanas pasākumu faktisko īstenošanu, aizturēšanu, tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un attieksmi pret mazāk aizsargātām personām. Līdztekus šai īstenošanai ir jāstiprina faktiskā sadarbība dalībvalstu vidū. Ilgtermiņa perspektīvā, pamatojoties uz šā tiesiskā regulējuma novērtējumu, būs jāīsteno izraidīšanas lēmumu savstarpējas atzīšanas princips. Šā principa pilnvērtīgu īstenošanu nodrošinās ieceļošanas aizliegumu obligātā reģistrēšana *SIS*.

Ir jāveicina un aktīvi jāatbalsta **brīvprātīgas atgriešanās prioritāte**, īpaši izmantojot esošos finanšu instrumentus. Neraugoties uz to, ļoti bieži izraidīšanas pasākumus nav iespējams īstenot juridisku vai praktisku šķēršļu dēļ. Tā kā nav skaidru noteikumu, ir jāizvērtē valstu vajadzības un prakse un pēc tam jāapsver iespēja ieviest kopējus standartus attiecībā uz to **nelegālo imigrantu** uzņemšanu, **kurus nevar izraidīt**. Attiecībā uz **uzturēšanās legalizāciju** ir jāuzlabo informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm. Varētu tikt izstrādātas pamatnostādnes par šādas legalizācijas īstenošanu.

Nelegāli Eiropas Savienības teritorijā ieceļojoši **nepilngadīgie bez pavadības** ir vēl viena īpaša problēma, kas būs padziļināti jāizvērtē. Pēc šā izvērtējuma tiks pieņemts rīcības plāns ar mērķi konsolidēt un pilnveidot attiecīgos tiesību aktus un finanšu instrumentus un stiprināt sadarbības formas ar izcelsmes valstīm, tostarp lai atvieglotu nepilngadīgo atgriešanu viņu izcelsmes valstī.

5.2. Kopēja un solidāra aizsardzības telpa patvēruma jomā

Eiropas Savienībā 2008. gadā tika iesniegts teju 240 000 patvēruma pieteikumu. Dažas dalībvalstis tas skar vairāk nekā citas, ņemot vērā vai nu saņemto pieteikumu skaitu, vai pieteikumu īpatsvaru salīdzinājumā ar iedzīvotāju skaitu.

Eiropas Savienībai ir jāturpina iesāktais darbs, lai tā kļūtu par patiesu kopēju un solidāru aizsardzības telpu, kas balstās uz pamattiesību ievērošanu, augstiem aizsardzības standartiem un vispārēju valsts sistēmu kvalitātes uzlabošanu, vienlaikus pastiprinot cīņu pret ļaunprātīgu izmantošanu.

5.2.1. Vienota aizsardzības telpa

Eiropas Savienība ir panākusi ievērojamu progresu virzībā uz kopējas Eiropas patvēruma sistēmas izveidi, pilnībā ievērojot Ženēvas konvenciju un pārējos piemērojamos starptautiskos instrumentus. Pēdējo desmit gadu laikā ir izveidots kopējs standartu kopums. Saskaņošanas otrā posma tiesību aktu priekšlikumi ir jāpieņem pietiekami ātri — tā, lai vēlākais līdz 2012. gadam izveidotu vienotu patvēruma piešķiršanas procedūru un vienotu starptautiskas aizsardzības statusu.

Praktiskās darbības līmenī Eiropas Savienībai ir jānodrošina, ka Eiropas patvēruma atbalsta birojam ir tā darbam vajadzīgie līdzekļi. Visiem darbiniekiem, kuri ir atbildīgi par patvēruma pieteikumu izskatīšanu dalībvalstīs, būs jāiziet kopēji apmācības kursi. Viņiem tiks nodrošināta arī kvalitatīva informācija par izcelsmes valstīm. Šajā procesā jāiesaistās valstu tiesām. Pamatojoties uz novērtējumu, 2013. gadā minētā biroja uzdevumi varētu tikt paplašināti, lai tiktu ņemta vērā panāktā virzība solidaritātes un sloga sadales jomā.

Stingrai kontrolei un piemērojamo tiesību aktu kopuma **pareizai piemērošanai** būtu jānodrošina, ka šai sistēmai uzticas un ka dalībvalstis savstarpēji paļaujas uz to attiecīgo patvēruma sistēmu pareizu pārvaldību. Lai sekmīgāk veicinātu dalībvalstu patvēruma sistēmu tuvināšanos, varētu tik ieviesti periodiska novērtējuma mehānismi.

Ir jāuzlabo arī starptautiski aizsargātu personu **integrācija**, ņemot vērā apstākļus, kādos šīs personas ierodas Eiropas Savienībā. Šajā kontekstā ir jārod risinājumi attiecībā uz tiem patvēruma meklētājiem, kuri neiegūst bēgļa statusu vai alternatīvu aizsardzību, taču kurus noteiktu iemeslu dēļ nevar arī izraidīt.

Tiks veikts padziļināts novērtējums par otrā posma tiesību aktu transponēšanu un īstenošanu, kā arī panākumiem prakses un atbalsta pasākumu konverģences ziņā. Pamatojoties uz to, Eiropas Savienība līdz 2014. gada beigām formalizēs **savstarpējas atzīšanas principu** attiecībā uz visiem individuālajiem aizsardzības statusa piešķiršanas lēmumiem, ko pieņem iestādes, kuras lemj par patvēruma pieprasījumiem, tādējādi radot iespēju bez īpašu ES līmeņa mehānismu pieņemšanas nodrošināt aizsardzības pārnešanu.

5.2.2. Atbildības sadale un solidaritāte dalībvalstu vidū

Ir jāievieš reāla atbildības sadale bēgļu uzņemšanā un integrācijā. Kaut arī Eiropas Savienība pašlaik ir nolēmusi saglabāt Dublinas sistēmas pamatprincipus, tai ir jāmeklē arī jauni risinājumi.

Ir jāparedz brīvprātīgs un koordinēts **iekšējas pārcelšanās mehānisms**, kas dalībvalstu vidū darbotos attiecībā uz starptautiski aizsargātām personām. Pirmajā posmā būtu jāievieš šai iekšējai solidaritātei paredzēta finansējuma sistemātiska plānošana no Eiropas Bēgļu fonda. Šajā plānošanā būtu jāņem vērā objektīvi kritēriji. Minētais mehānisms varētu ietvert atbalstu pastāvīgu uzņemšanas un tranzīta platformu izveidei atsevišķās dalībvalstīs, kā arī īpašas vienošanās partnerībai ar *UNHCR*. Līdztekus šai pirmajai pieejai ir jāizanalizē juridiskās un praktiskās iespējas un sekas, kādas būtu **patvēruma pieteikumu kopējai izskatīšanai** Eiropas Savienībā un ārpus tās. Šī analīze tiktu veikta, papildinot kopējo Eiropas patvēruma sistēmu un ievērojot attiecīgos starptautiskos standartus. Pamatojoties uz šo analīzi un uz sākotnējā solidaritātes mehānisma novērtējumu, varētu tikt paredzēta **pastāvīga solidaritātes sistēma**, sākot no 2013. gada. Šo sistēmu koordinētu Eiropas patvēruma atbalsta birojs.

Ir jāpārskata **Eiropas iekšējā finansiālā solidaritāte**. Jau desmit gadus tā ir īstenota, izmantojot Eiropas Bēgļu fondu, no kura atbalstīti secīgie saskaņošanas posmi. Būs jānosaka jauni sadales kritēriji vai atbalsta jomas, ņemot vērā kopējās politikas attīstību.

5.2.3. Solidaritāte ar trešām valstīm

Ļoti svarīga ir **solidaritāte ar trešām valstīm**, uz kurām plūst daudz bēgļu vai kurās tiek uzņemts liels skaits bēgļu un pārvietoto personu. Ir jānodrošina **aizsardzības pieejamība** un neizraidīšanas principa ievērošana. Papildus Eiropas Savienība atbalstīs trešo valstu spēju stiprināšanu to patvēruma un aizsardzības sistēmu izstrādē.

Šajā kontekstā varētu tikt apsvērti jauni aizsardzības pienākumu veidi. Vispusīgas mobilitātes pārvaldības stratēģijas ietvaros būtu jāatvieglo **aizsargātas ieceļošanas procedūras** un vīzu izsniegšana humanitāru apsvērumu dēļ, tostarp izmantojot diplomātisko pārstāvniecību vai kādu citu trešās valstīs izveidotu struktūru palīdzību.

Lai vēl vairāk stiprinātu patvēruma politikas ārējo dimensiju, Eiropas Savienība partnerībā ar *UNHCR* un attiecīgajām trešām valstīm varētu paplašināt **reģionālās aizsardzības programmas**, izmantojot Eiropas patvēruma atbalsta biroju un Kopienas ārējos finanšu instrumentus.

Eiropas Savienība **aktivizēs** darbu **pārcelšanās** jomā, lai bēgļiem nodrošinātu ilgtermiņa risinājumus.

6. SECINĀJUMS

Komisija vēlas, lai pēc padziļinātām diskusijām ar Eiropas Parlamentu Eiropadome, pamatojoties uz šo paziņojumu, līdz šā gada beigām varētu pieņemt tālejošu programmu. Pamatojoties uz to, Komisija ierosinās rīcības plānu Stokholmas programmas īstenošanai, lai precīzi tiktu noteikti 2010.–2014. gadā veicamie pasākumi un īstenojamā programma.

PIELIKUMS — Prioritārie jautājumi

Pilsoņu tiesību veicināšana — tiesību Eiropa

Pamattiesības

Lai pilnveidotu pamattiesību aizsardzības sistēmu, Eiropas Savienībai ir jāpievienojas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai.

Pamatojoties uz Komisijas publicētu ziņojumu, Eiropas Savienība noteiks, kā veicināt to, lai visiem būtu vienāda izpratne par totalitāro režīmu noziegumiem.

Brīva pārvietošanās

Ļoti svarīgi ir efektīvi īstenot Direktīvu 2004/38/EK par personu brīvu pārvietošanos. Komisija to papildinās, publicējot pamatnostādnes, un uzraudzīs tās piemērošanu.

Šajā kontekstā tiks izveidota sistēma, kas iedzīvotājiem dos iespēju viegli un bez maksas saņemt civilstāvokļa dokumentus. Ilgtermiņā Eiropas Savienībai būs jāstrādā pie civilstāvokļa dokumentu seku savstarpējas atzīšanas.

Dažādības respektēšana

Eiropas Savienībai ir jānosaka kopēja pieeja, kas dotu iespēju veiksmīgāk mobilizēt esošos finanšu un juridiskos instrumentus cīņai pret diskrimināciju, rasismu, ksenofobiju un homofobiju.

Mazāk aizsargāto personu aizsardzība

Ir jāizstrādā tālejoša Eiropas bērnu tiesību stratēģija. Jāstiprina Eiropas Savienības rīcība, kas vērsta uz mazāk aizsargātu personu, no vardarbības cietušu sieviešu un apgādājamo personu aizsardzību.

Personas datu aizsardzība

Eiropas Savienībai ir jāizveido visaptverošs personas datu aizsardzības režīms, kas attiektos uz visām ES kompetences jomām. Ir jāapsver iespēja ieviest Eiropas līmeņa sertifikāciju privātumu respektējošām tehnoloģijām, produktiem un pakalpojumiem. Personas datu aizsardzībai nepieciešama spēcīga starptautiskā sadarbība. Eiropas Savienībai ir jādod savs ieguldījums starptautisku standartu izstrādē un veicināšanā šajā jomā.

Piedalīšanās demokrātiskajās norisēs

Uz 2014. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām Eiropas Savienība ieviesīs novatoriskus pasākumus, lai veicinātu iedzīvotāju piedalīšanos.

Konsulārā aizsardzība

Ir jāievieš stingrāka koordinācijas un sadarbības sistēma konsulārās aizsardzības jomā.

Pilsoņu dzīves atvieglošana — tiesību un tiesiskuma Eiropa

Eiropas tiesiskās telpas izveides stūrakmens joprojām ir savstarpējā atzīšana.

Civiltiesību jomā ir jāatceļ civillietās un komerclietās pieņemto spriedumu ekzekvatūra (*exequatur*), un savstarpējā atzīšana jāattiecina arī uz jomām, kas vēl nav ietvertas.

Krimināltiesību jomā visos procesa posmos ir jāturpina piemērot savstarpējās atzīšanas principu.

Savstarpējai atzīšanai ir jāattiecas arī uz cietušo personu un liecinieku aizsardzības pasākumiem un uz tiesību zaudēšanas spriedumiem.

Lai veicinātu savstarpēju uzticēšanos tiesu sistēmu vidū, ir jāizstrādā kopēji instrumenti tieslietu speciālistu apmācības stiprināšanai un atbalstam. Ir jāsekmē speciālistu pieredzes apmaiņa, īpaši izmantojot Tiesiskuma forumu un dažādos tīklus, kuriem būs jāuzlabo savas darbības koordinēšana.

Līdztekus savstarpējās atzīšanas attīstīšanai ir jāveic padziļināts novērtējums par to, kā tiek īstenota Eiropas Savienības politika tiesiskuma jomā. Eiropas Savienībai arī jāatbalsta dalībvalstu centieni to tiesu sistēmu uzlabošanā.

Eiropas Savienībai ir jāizveido kopēju standartu kopums valstu tiesību aktu tuvināšanai sevišķi smagu, galvenokārt pārrobežu noziegumu jomā. Turklāt Eiropas Savienībai vajadzības gadījumā būs jāizmanto krimināltiesības, lai nodrošinātu efektīvu tās politikas īstenošanu, ievērojot Eiropas Kopienu Tiesas judikatūru.

Civiltiesību jomā tiesību akti būs jātuvina attiecībā uz obligātajiem standartiem atsevišķos civilprocesa aspektos un attiecībā uz aizgādības tiesībām.

Tiesas pieejamības veicināšanai ir jābūt prioritātei. Eiropas Savienībai ir jāstrādā pie tā, lai stiprinātu esošos tiesiskās palīdzības mehānismus un mobilizētu elektroniskos līdzekļus (e-tiesiskums), un īpaši jāpievēršas tiesu rakstiskās un mutiskās tulkošanas pieejamībai iedzīvotājiem. Būs jāstrādā arī pie dokumentu legalizēšanas formalitāšu vienkāršošanas. Būs jāuzlabo atbalsts pārkāpumos cietušajām personām, īpaši pārrobežu lietās.

Ir jāmobilizē juridiskie līdzekļi saimnieciskās darbības atbalstam. Ir jāuzlabo tiesas spriedumu izpilde, īpaši izveidojot Eiropas līmeņa procedūru bankas kontu arestam. Turpmākos tiesību aktu priekšlikumos varēs tikt izmantots kopēju pamatprincipu izstrādē līgumtiesību jomā paveiktais, un varēs tikt izstrādāti standartveida līgumi. Būs jāturpina saskaņot apdrošināšanas līgumu un uzņēmējdarbības tiesību jomā piemērojamos tiesību aktus. Turklāt Eiropas Savienība vajadzības gadījumā varētu lemt par krimināltiesību izmantošanu, lai sodītu ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus finanšu jomā.

Eiropa, kas aizsargā

Eiropas Savienībai un dalībvalstīm būs jārūpējas par to, lai tiktu stiprināta drošības speciālistu apmācība, īpaši izveidojot piemērotas apmaiņas programmas (līdzīgi kā *Erasmus*).

Eiropas Savienībai ir vajadzīgs Eiropas informācijas modelis, lai stiprinātu tās stratēģiskās analīzes un praktiskās sadarbības spējas.

Eiropas Savienībai būs jāizstrādā tāda informācijas sistēmu arhitektūra, kas nodrošinātu sadarbspēju, konsekvenci un atbilstību vajadzībām.

Ir jāatbalsta iekšējās drošības stratēģijas prioritātes, izmantojot zinātniskās izpētes un tehnoloģiju izstrādes pasākumus, lai tādējādi veicinātu moderno tehnoloģiju optimālu izmantošanu.

Lai sniegtu atbalstu šajā darbā, varētu tikt paredzēta iespēja izveidot iekšējās drošības fondu.

Ir jāmobilizē visi juridiskie un praktiskie instrumenti, lai tiktu novērsts, ka noziedznieki izmanto bezrobežu telpas iespējas. Ir jāuzlabo policijas praktiskā sadarbība, atvieglojot policijas darbību ārpus attiecīgās valsts robežām un izveidojot policijas un muitas sadarbības centra modeli.

Europol ir jāuzņemas centrālā loma koordinēšanā, informācijas apmaiņā un speciālistu apmācībā.

Eiropas Savienības drošības labā ir jāstiprina policijas sadarbība ar trešām valstīm, jo īpaši ar tuvējām kaimiņvalstīm.

Eiropas Savienībai būs jāievieš vispusīga Eiropas līmeņa sistēma attiecībā uz pierādījumu iegūšanu.

Ir pilnvērtīgi jāizmanto un jāpilnveido (paredzot plašāku izmantošanu un trešo valstu pilsoņu iekļaušanu) esošā sodāmības datu apmaiņas sistēma.

Eiropas Savienībai ir vajadzīgs tiesiskais regulējums par obligātām procesuālajām garantijām, un ir jāveicina izmēģinājuma projekti ieslodzījuma alternatīvu jomā.

Eiropas Savienībai ir jāizveido integrēta robežu pārvaldība, kas veicinātu personu netraucētu ieceļošanu ES, vienlaikus nodrošinot drošību tās teritorijā un cīņu pret nelegālo imigrāciju. Ir jāizveido konsekventa kontroles sistēma robežšķērsošanas punktos, ietverot visus kontroles veidus (*one stop shop*). Ir jāstiprina *Frontex* koordinētājas loma, jāattīsta tās spējas un jāveicina tās darbības saskaņošana ar Eiropas patvēruma atbalsta biroja darbībām. Pakāpeniski jāievieš *Eurosur*.

Informācijas sistēmām (*SIS II, VIS*) ir jākļūst pilnībā darbotiesspējīgām. Ir jāizveido elektroniska robežu šķērsošanas reģistrācijas sistēma un reģistrēto ceļotāju programma. Jāizvērtē ceļojuma iepriekšējas apstiprināšanas sistēmas lietderība.

Eiropas Savienībai ir jāievieš Eiropas Šengenas vīza. Trešās valstīs tiks izveidoti kopēji vīzu izsniegšanas centri, kas būs priekšteči kopējai konsulārajai iestādei. Tiks turpināta vīzu režīma atvieglošanas nolīgumu noslēgšana ar trešām valstīm, un līdztekus tiks regulāri pārskatīti saraksti ar valstīm, kurām ir vajadzīgas vīzas. Eiropas vīzu sistēmai pakāpeniski jāvirzās uz sistēmu, kurā vīzu izsniegšanā pamatojas uz individuālā riska novērtējumu, nevis pilsonību.

Eiropas Savienībai ir jāievieš Eiropas līmeņa politika cīņai pret organizēto noziedzību, pamatojoties uz visu pieejamo instrumentu optimālu izmantojumu. Prioritāri būs pieci turpmāk minētie noziedzības veidi.

Eiropas Savienībai ir jācīnās pret cilvēku tirdzniecību, efektīvāk apkarojot nelegālās imigrācijas organizētāju tīklus, uzlabojot izlūkošanas un stratēģiskās analīzes darbu, ieviešot piemērotus pierādījumu vākšanas mehānismus un uzlabojot palīdzību cietušajām personām.

Eiropas Savienībai ir jāapkaro bērnu seksuālā izmantošana un bērnu pornogrāfija, īpaši veicinot informācijas apmaiņu par notiesātajām personām. Būs arī jāizveido cieša sadarbība ar privāto sektoru, lai atklātu un slēgtu tīmekļa vietnes ar pedofilisku saturu vai bloķētu piekļuvi tām. Eiropas Savienībai ir jāprecizē kibernoziegumiem piemērojamais tiesiskais regulējums un *Europol* paspārnē jāizveido Eiropas līmeņa platforma ziņošanai par noziedzīgiem nodarījumiem, lai tādējādi efektīvāk apkarotu šo noziedzības veidu.

Eiropas Savienībai ir jāmazina globalizētas ekonomikas radītās iespējas organizētajai noziedzībai, īpaši ņemot vērā krīzes izraisīto finanšu sistēmas ievainojamības pieaugumu, un ir jāstiprina pasākumi cīņai pret ekonomisko noziedzību. Eiropas Savienībai ir jāstiprina finanšu noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas un analīzes spējas, jāuzlabo tirgus ļaunprātīgas izmantošanas gadījumu atklāšana, jāuzlabo noziedzīgos nodarījumos iegūto līdzekļu konfiscēšanas un aresta sistēma, jācīnās pret korupciju un jāievieš viltošanas novēršanas pasākumi.

Eiropas Savienībai ir jāturpina īstenot un padziļināt narkomānijas apkarošanas stratēģiju, kurā ir atbalstīta vispusīga un līdzsvarota pieeja, pamatojoties uz vienlaicīgu piedāvājuma un pieprasījuma samazināšanu. Būs jāuzlabo koordinācija ar konkrētiem pasaules reģioniem, pilnvērtīgi jāiesaista pilsoniskā sabiedrība un jāstiprina šajā jomā notiekošais izpētes darbs.

Eiropas Savienībai ir jākontrolē terorisma risks, efektīvi cīnoties pret radikalizāciju, pieaugošo interneta izmantošanu terorisma nolūkos un terorisma finansēšanu.

Eiropas Savienībai ir jāstiprina civilās aizsardzības mehānisms, atbalstot un papildinot dalībvalstu pasākumus, tostarp risku analīzes un reaģēšanas spējas jomā.

Eiropas Savienībai ir jāstiprina terorisma riska kontroles instrumenti. Konkrēti, ir jāpaplašina un jāīsteno programma kritisko infrastruktūru aizsardzībai, jāizveido Eiropas līmeņa stratēģija cīņai ar draudiem, ko rada *CBRN* materiāli (ķīmiskie, bioloģiskie, radioloģiskie un kodolmateriāli), un jāpiemēro rīcības plāns par sprāgstvielām.

Labāk integrētas sabiedrības veicināšana pilsoņu labā — imigrācijas un patvēruma jomā atbildīga un solidāra Eiropa

Eiropas Savienībai ir jāveicina dinamiska un taisnīga imigrācijas politika.

Tai ir pilnvērtīgi jāizmanto un jāpadziļina vispusīgā pieeja, kas dod iespēju saskaņoti pārvaldīt migrācijas plūsmas partnerībā ar trešām valstīm. Migrācijas jautājumi ir Eiropas Savienības ārpolitikas neatņemama sastāvdaļa.

Eiropas Savienībai ir jāveicina migrācijas pozitīvā ietekme uz izcelsmes valstu attīstību.

Eiropas Savienībai ir vajadzīga kopēja sistēma, ar kuru tiktu izveidots elastīgs migrantu uzņemšanas režīms, kas dotu iespēju pielāgoties arvien lielākai mobilitātei un valstu darba tirgu vajadzībām.

Lai optimizētu legālās imigrācijas pozitīvo ietekmi tā, lai ieguvēji būtu visi, Eiropas Savienībai ir vajadzīgs imigrācijas kodekss un kopēji noteikumi, lai efektīvi pārvaldītu ģimeņu atkalapvienošanos, un ir jāatbalsta dalībvalstu darbs integrācijas jomā, izmantojot kopīgu koordinācijas mehānismu.

Sekmīgāka nelegālās imigrācijas kontrole ir būtisks papildinājuma aspekts, izstrādājot kopēju politiku legālās imigrācijas jomā. Eiropas Savienībai ir jācīnās pret nelegālo nodarbinātību un jāturpina efektīva izraidīšanas un atgriešanas politika, pilnvērtīgi izmantojot esošos instrumentus. Eiropas Savienībai ir jāveicina brīvprātīga atgriešanās un jāpievērš īpaša uzmanība nepilngadīgajiem bez pavadības. Eiropas Savienībai ir jākļūst par patiesu kopēju un solidāru aizsardzības telpu ar vienotu patvēruma piešķiršanas procedūru un vienotu starptautiskas aizsardzības statusu.

Eiropas Savienībai ir jānodrošina atbildības sadale bēgļu uzņemšanā un integrācijā, tostarp izveidojot brīvprātīgu mehānismu sadalei starp dalībvalstīm un ieviešot patvēruma pieteikumu kopēju izskatīšanu. Ir jānodrošina stingra kontrole un tiesību aktu *acquis* pareiza piemērošana, kas garantētu, ka kopējai Eiropas patvēruma sistēmai uzticas un ka dalībvalstu vidū valda savstarpēja uzticēšanās. Ilgtermiņā savstarpējas atzīšanas principa attiecināšana uz visiem aizsardzības statusa piešķiršanas lēmumiem veicinās aizsardzības pārnešanu.

Eiropas Savienībai ir jāstiprina praktiskā sadarbība, sniedzot Eiropas patvēruma atbalsta birojam tā darbam vajadzīgos līdzekļus.

Ir jāturpina solidāra patvēruma politika sadarbībā ar tām trešām valstīm, uz kurām plūst daudz bēgļu. Eiropas Savienībai būs jāpaplašina reģionālās aizsardzības programmas un jāaktivizē darbs pārcelšanās jomā.